



ISBN 978-615-5025-01-3  
ISSN 2061-4055  
Debrecen 2010

Szerző:  
DR. JOÓ IMRE

---

Nyomdai kivitelezés:  
CENTER-PRINT Kft.  
4025 Debrecen, Nyugati u. 5-7.  
[www.centerprint.hu](http://www.centerprint.hu)

---

Látvány:  
GEREBENICS PÉTER  
[pgerebenics@gmail.com](mailto:pgerebenics@gmail.com)

A kiadvány a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete gondozásában az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében elnyert, „A fogyasztói tudatosság növelése a civil szerepvállalás erősítésével, a fogyasztók tájékoztatása, tanácsadás és oktatás révén” című és TÁMOP-5.5.6-08/2-2008-0011 azonosítójú program keretein belül valósul meg.

Projekthelyszín:  
4025 Debrecen, Piac u. 1-3. 6. em. 69.  
Tel./fax: 52-784804  
[www.fogyasztovedok.hu](http://www.fogyasztovedok.hu)

# Tartalomjegyzék

Bevezetés .....	4
1. Gazdasági válság: Kizárólag sokkhatás vagy egy új szemléletmód alapja? .....	5
2. Megtakarításokkal kapcsolatos alapvető tudnivalók .....	7
2.1. A megtakarítások jelentősége .....	7
2.2. Megtakarítási forma kiválasztása .....	9
3. Banki szolgáltatások .....	11
3.1. A bankok szerepe a pénzügyi piacon .....	11
3.2. Bankbetétek .....	12
3.3. Az örök dilemma: Hitel vagy megtakarítás? .....	16
3.3.1. A hitel és kölcsön elhatárolása .....	16
3.3.2. A hitelekről röviden .....	17
4. Befektetések .....	20
4.1. Befektetések „alapelvei” .....	20
4.2. Befektetési alapok, befektetési jegyek .....	21
4.2.1. Befektetési alapok típusai és működése .....	21
4.2.2. Befektetési alap kiválasztása .....	23
4.2.3. Befektetési jegyek hozama .....	26
4.3. Részvények .....	27
4.3.1. Részvények kibocsátása, forgalomba hozatala .....	27
4.3.2. Névérték, kibocsátási érték, részvénykönyv .....	28
4.3.3. Részvényfajták .....	29
4.3.4. A részvények hozama .....	30
4.4. Kötvény .....	30
5. Kincstárjegy .....	33
6. Lakás-előtakarékossági szerződés .....	34
7. Nyugdíj-előtakarékossági számla .....	37
8. Speciális megtakarítási formák .....	39
9. Tőzsdei ügyletek .....	41
10. Befektetéseink védelme .....	44
11. Biztosítási szolgáltatások, termékek .....	45
12. Magánnyugdíjpénztárak és önkéntes pénztárak .....	51
13. Jogorvoslati lehetőségek panasz esetén .....	53
13.1. Hatósági eljárás vagy polgári per? .....	53
13.2. Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete .....	54
13.3. Békéltető testületek .....	57
13.4. Polgári peres eljárás .....	59
Fogalomtár .....	63



## Bevezetés

Modern fogyasztói társadalmunk egyik tömegjelensége, hogy egyre nagyobb mennyiségű tárgyat (ingót és ingatlant), egyre rövidebb idő alatt szeretnénk megszerezni, illetve újabb és újabb szolgáltatásokat kívánunk folyamatosan igénybe venni. Míg a rendszerváltás előtt jellemzően éveket vártunk egy-egy nagyobb értékű fogyasztási cikk megszerzésére, addig a 90-es évek végétől kezdve a bankok hitelezési gyakorlatának változásával, a lakossági fogyasztási célú hitelkonstrukciók számának növekedésével párhuzamosan a fogyasztás volumene is jelentős mértékben megnövekedett. Mindez sokszor arra ösztönöz minket, hogy hitelt vegyünk fel, vagy megspórolt pénzünket gyorsan elköltsük. Bár a javak megszerzése pillanatnyi elégedettséggel tölt el minket, ugyanakkor ennek az árát gyakran komolyan meg kell fizetnünk, ha valamely sajnálatos esemény folytán a jövőben jövedelmi vagy vagyoni helyzetünkben kedvezőtlen változások következnek be. Nyilván nem szabad, hogy teljesen bizalmatlanul, pesszimistán lássuk saját jövőnket, mert akkor éppenséggel a haladás reményétől fosztanánk meg saját életpályánkat, ugyanakkor a realitások talaján mégis szükséges bizonyos mérvű előrelátás gyakorlása, így többek között például a megtakarításaink tudatos szervezésével. Számos olyan élethelyzet van ugyanis, amikor szükségünk lehet arra, hogy megtakarításaink legyenek (ilyen lehet például akár egy gyermek születése, akár a nyugdíjba vonulás). A megtakarítások tudatos tervezése azonban nem is olyan egyszerű feladat, főként mivel igen bonyolult azoknak a pénzügyi szolgáltatásoknak és termékeknek a köre, amelyek mentén ezt megtehetjük. Jelen fogyasztóvédelmi zsebkönyv arra hivatott szolgálni, hogy a hétköznapi ügyletekben már rutinos fogyasztót elkalauzolja egy meglehetősen összetett és bonyolult világba, a pénzügyek és a megtakarítások szövevényes szabályainak rendszerében útmutatót adva a kellően tudatos döntések meghozatalához.

## Gazdasági válság: Kizárólag sokkhatás vagy egy új szemléletmód alapja?

1.

A piacgazdaságok számára a recesszió már egyáltalán nem ismeretlen fogalom. Sajnos minden konjunktúra időszakot lezár egy stagnáló vagy éppenséggel recesszióval végződő időszak. Ennek a visszaesésnek a mértéke azonban koránt sem mindegy. A recesszió egyik kirívó példája volt a nagy gazdasági világválság, melynek kezdetét sokan az 1929. október 24-i, azóta „fekete csütörtök” névvel a történelembe íródott naphoz kötik. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy bár a történelemkönyvek valóban szeretik az ilyen pontos meghatározásokat, ugyanakkor a gazdasági világválság koránt sem ehhez az egyetlen naphoz köthető kezdetét tekintve, egy viszonylag hosszabb folyamat előzi meg a válságokat. Az 1929-et megelőző időszakban is több jele volt már a későbbi válsághelyzetnek, amely jelek azonban nyilvánvalóan már csak az utókor értékelése által váltak valóban felismerhetővé. Ilyen volt például a defláció (alapkamatok emelését követően), illetve az újabb technológiai forradalommal párhuzamosan a termelés magas volumene valódi keresleti igények nélkül. A gazdasági recesszió végül elérte természetesen a részvényt piacot is, amely végső soron elvezetett a tőzsdei krachhoz, a New York-i tőzsde összeomlásához. A részvényt piacon kitört pánikhangulat és a spekulatív befektetési alapok bedőlése tovább generálta az árfolyamok zuhanását, amely az október 29-i „fekete kedd” bekövetkeztével tetőzött, mintegy 40%-os árfolyamzuhanás mellett. Az amerikai gazdasági buborék összeroppanása pedig végső soron magával rántotta a teljes európai piacot is.

Bármennyire is furcsán hangzik, de látható, hogy a teljesen szabad piaci verseny és a hirtelen jött technológiai fellendülés éppoly veszélyes lehet, mint a végletekig beavatkozó állam

gazdaságra gyakorolt negatív hatásai. Ezt jelzi az 1929-ben kezdődött gazdasági válság megoldására szolgáló New Deal kormányzati politika is.

A gazdasági élet helyreállításával ismételt konjunktúra szakasz következett, kisebb megtorpanásokkal. A legjelentősebb válság 1929-et követően 2007-ben kezdődött. A válsághelyzet kialakulásának első momentuma ismételten az amerikai piachoz – a jelzáloghitel piac problémáihoz – köthető. Ez a probléma sem egy hirtelen bekövetkezett állapot, hanem egy hosszú folyamat eredménye, egy pénzügyi válságból kirobbant gazdasági válság. Az ingatlanértékesítéshez nyújtott hitelek piaca a korábbi hirtelen fellendülést követően jelentős mértékben szűkülni kezdett, minek következtében a hitelintézetek a másodrendű adósok felé fordultak, akik korábban a szigorúbb hitelezési feltételek mellett nem kaphattak volna hitelt. Ezzel bár időlegesen új piachoz jutottak, ugyanakkor a fizetéseképtelenné vált adósok számának növekedésével párhuzamosan a hitelintézeti eszközminőség jelentős romlása is bekövetkezett. A keletkező hiány pedig robbanásszerű láncreakciót indított el a bankok, biztosítók, befektetési alapok körében, amely válság végső soron a pénzügyi és az ingatlanpiacból kiterjedt a gazdaság többi ágára is, illetve az amerikai piacon kívüli gazdaságokra is.

Hazánkban több szempontból is érezhetőek a válság hatásai, így a munkanélküliség volumenében, a reálbérek alakulásában, valamint a devizahitelesek helyzetében. Ezen társadalmi problémák részben összefüggenek egymással, részben eltérő súllyal érzékelhetőek. Így nyilvánvaló, hogy a leggyakrabban hallott probléma a devizahitelesek helyzetének alakulása, de ez fogyasztói oldalról nyilvánvalóan a bérek alakulásának a következménye is. Egyebekben a válsághatásnak nem csak a fogyasztók vagyoni körülményeiben bekövetkezett változásai, hanem az ehhez adódó külső tényezőknek is szerepe van. Gondoljunk csak a

magyar kockázati felár, amely az ország külső értékeléséből fakad. Mert bár erről sajnos kevés fogyasztó tud, de a devizahitelek esetén valójában nem csak a deviza árfolyamváltozások, de ilyen az előbbieken említett külső tényezők is meghatározzák, amelynek a költségei mind-mind a fogyasztó helyzetét fogják végső soron megnehezíteni.

A gazdasági válság a pénzügyi szolgáltatások piacát érintően számos jelentős változást indukált, amelyek a későbbiekben akár pozitív fejleményként is értékelhetőek lesznek. A gazdasági sokkhatás ugyanis még szigorúbb hitelezési gyakorlathoz vezetett, amely megakadályozza a hitelintézeti eszközminőség további romlását (habár nyilvánvalóan a piaci szegmens keresleti oldalát csökkenti) és hosszabb távon a fogyasztói társadalom bizonytalan helyzetét is csökkenti. Egyebekben pozitív fejleményként értékelhető, hogy gondolkodásmódunk, fogyasztói társadalmunk szükségszerűen át kell alakuljon, a jelenbeli fogyasztásról a jövőbelire helyezve a hangsúlyt. Ezzel párhuzamosan pedig előtérbe kerülnek a különböző öngondoskodási, megtakarítási formák. Ilyen értelemben tehát azt kell mondanunk, a válság nem kizárólag sokkhatás, egy újfajta szemléletmód kialakulásához, egy új paradigmához vezető út kezdete is egyben.



## Megtakarításokkal kapcsolatos alapvető tudnivalók

## 2.

### 2.1. A megtakarítások jelentősége

A hitel gyakran egyszerű és csábító megoldásnak tűnik, hogy életünk álmait megvalósítsuk. A jövedelem mellett a megtakarítás és hitel közötti döntések meghozatalában a döntő tényező a

jelenbeli fogyasztás és a jövőbeli fogyasztás ára közötti várható különbség. A legnagyobb problémát az jelentheti, ha jövedelmünk jövőben várt növekedése elmarad, például valamilyen betegség, munkanélküliség vagy egyéb nem várt okok folytán.

Nem is gondolnánk, de a fogyasztói szokásaink változtatásával jelentős eredményeket érhetünk el pénzügyi helyzetünk alakításában. Mindenek előtt fontos hangsúlyozni, hogy a megtakarítások jelentősége igen is magas. Tisztában kell lennünk azzal is, hogy milyen megtakarítási formák mellett dönthetünk, illetve milyen pénzügyi termékek érhetőek el, amelyek a jövedelmünk, vagy éppenséggel a megtakarításaink terhére költségeket, kiadásokat jelenthetnek számunkra.

A megtakarításaink típustól függően kamatoznak vagy hozamot biztosítanak számunkra. A kettő közötti legfontosabb különbség az, hogy míg a kamat értéke negatív nem lehet, azaz legrosszabb esetben az a helyzet következhet be, hogy a választott megtakarítási forma nem hoz annyi kamatot, amely meghaladná az infláció mértékét és így pénzünk valós értéke csökken, addig a hozam negatív is lehet, azaz nem megfelelő megtakarítási forma választása esetén akár a spórolt pénzünkből el is veszíthetünk.

**A megtakarítás tulajdonképpen nem más, mint a jelenbeli fogyasztásunkról történő lemondás a jövőbeli fogyasztás javára. A megtakarítások növekedése a jövedelmek várt csökkenésével párhuzamosan jellemző (például nyugdíjas kor előtt), míg az életpálya kezdetén jellemző a jövőbeli fogyasztás terhére felvett hitel, a megtakarítások alacsonyabb szintje.**

**Ne a hitel legyen az elsődleges eszköz, amely által különböző javakat megszerzünk, hanem törekedjünk arra, hogy minél több megtakarításunk legyen, amelyet később vásárlásra fordíthatunk!**



## 2.2. Megtakarítási forma kiválasztása

Az ún. pénzügyi közvetítő rendszer piacok, egyének, intézmények és szabályok összefüggő rendszere. A rendszer rendkívül bonyolult, több elemből tevődik össze: pénzpiac, tőkepiac, biztosítások és pénztárak összetett szövevényéből áll. Ebben az összetett rendszerben helyezhetőek el az egyes megtakarítási formák.

A megtakarítási forma kiválasztása egy több tényezős folyamat, amelynek során figyelembe kell vennünk számos szempontot:

- **Életkor és megtakarítási forma** – Életkoronként eltérőek a javasolt megtakarítási formák. Életünk legelső szakaszában, a felnőtté válás rögzös útján megtakarításaink tipikus formája a készpénz halmozása. A fiatal felnőttkor elérésével érkezik el jellemzően a nagyobb kiadások (tipikusan lakáshitel) időszaka, majd a családalapítás. Általában a középkorosztály számára nyílik meg csupán a lehetőség a nagyobb összegű megtakarításokra, míg a nyugdíj előtt a hangsúly egyértelműen a nyugdíjas évekre való felkészülésre helyeződik. A nyugdíjas években elsősorban a rövidebb futamidejű megtakarítások jellemzőek.
- **Megtakarítás időtartama** – Megtakarításaink időtartama annak formájától függően rendkívül eltérő lehet. A bankbetétek futamideje jellemzően rövidebb, így ezen megtakarítási formák egyben könnyen pénzre válthatóak. Ezzel szemben például az értékpapírok esetében jóval szélesebb spektrumával találkozhatunk a lejáratú időnek. Rövid lejáratúak a kincstárjegyek (egy évnél nem hosszabb), míg például a kötvények lehetnek közepes (1 és 5 év közötti) vagy hosszú lejáratúak úgyszintén (5 évnél hosszabb). Ugyancsak hosszú távú megtakarítást jelentenek például az ingatlanalapok és a nyugdíjpénztárak. Találkozhatunk egyébként olyan termékekkel is, mint például a részvény, amelyek lejárat nélküliek.

- **Megtakarítás hozama** – Az egyes megtakarítási formák várható hozama (kamata) rendkívül eltérő lehet, annak függvényében, hogy a megtakarítás milyen futamidejű vagy éppenséggel mekkora kockázatot vállalunk. A legkevésbé kockázatos megtakarítási formát az állampapírok és a bankbetétek jelentik, míg az érem másik oldalát a részvények jelentik.
- **Megtakarítás kockázata** – A megtakarítási döntéseink meghozatalának legfontosabb eleme a megtakarítási formával járó várható kockázatok megfelelő mérlegelése. A kockázatok több forrásból is származhatnak. A legkézenfekvőbb kockázati elem a megtakarításainkra is hatást gyakorló infláció. Pénzünk ugyanis hiába kamatozik, vagy termel hozamot, ha a jövőben a magas infláció miatt kevesebb vásárlóerőt jelent. A kockázatoknak nyilvánvalóan nem csak makrogazdasági szintjei értelmezhetőek. A kockázat önmagában a megtakarítási forma jellegéből is következhet. Vannak ugyanis olyan megtakarítások, amelyek fix kamatozásúak, vagy garantált hozamot biztosítanak, így ezek általában alacsonyabb kockázattal járnak számunkra. Ehhez képest nyilvánvalóan nagyobb kockázatot jelentenek a garantált hozamot nem biztosító megtakarítási termékek, amennyiben a hozam nagy mértékű ingadozása is bekövetkezhet.
- **Megtakarítás likviditása** – A likviditás ebben az esetben azt fejezi ki, hogy a megtakarításunk miként váltható pénzre. Ilyen értelemben annál likvidebb az adott megtakarítás, minél kevesebb ráfordítás mellett pénzre tudjuk váltani azt. Így tipikusan likvidek azon megtakarításaink, amelyekhez bármikor vagy rövid futamidő leteltével hozzáférhetünk, míg nem likvidek azok a megtakarítások, amelyeket pénzre váltani csak egy hosszabb futamidő elteltével lehetséges, mert egyébként elveszítjük a megtakarítási formától remélt hozamot (kamatot). A kevésbé likvid megtakarítások általában magasabb hozammal (kamattal) kecsegtethetnek, míg a likvid megtakarítási formák esetében bár megmarad a pénzünkhöz való egyszerűbb hozzáférhetőség lehetősége (mobilitása),

ugyanakkor rendszerint a pénzünk remélt jövőértékének növekedése is jóval kisebb mértékű lesz.

- **Megtakarítások költségei** – A választott megtakarítási formával járó költségek függenek egyrészt attól, hogy a megtakarításra szánt pénzüsszeggel milyen és mennyi pénzügyi műveletet, tranzakciót hajtatunk végre. Másrészt objektív körülményektől is függhetnek a keletkező terhek (gondoljunk például a kamatadó fizetési kötelezettségre). Végezetül függenek a tipikus költségek a választott megtakarítási formától is. Nyilvánvalóan minél kevesebb költségnek van, annál egyszerűbb a dolgunk a megtakarításaink valós értékének kalkulációja és megtakarításaink tervezése során. Például míg a részvények tőzsdei tranzakciói esetében találkozhatunk számlavezetési és pénzforgalmi díjakkal, a kereskedési megbízások díjaival (tranzakció árfolyamértéken %-ban meghatározott vagy minimumdíjai), letétkezelési és beszedési díjakkal, addig például egy bankbetétek esetén jellemzően csak kétféle költség keletkezik így tranzakciós költségek (pl: utalás, készpénzfelvétel díja), illetve a számlavezetéshez kapcsolódó költségek (pl: éves díj, esetlegesen folyószámla hitel kamatai).


## Banki szolgáltatások

## 3.

### 3.1. A bankok szerepe a pénzügyi piacon

A bankok - rendkívül leegyszerűsítve működési sémájukat - alapvetően kétféle tevékenységet végeznek: betétgyűjtést és hitelnújtást. Ebben a rendszerben a bank haszna alapvetően az ún. kamatmarzs, ami tulajdonképpen a kihelyezett hitelek kamatának és a betétgyűjtés során kifizetett betéti kamatok különbözete. Mint látható egyik oldalról a bank hitelt nyújt, másrészt pedig maga is forrásokat gyűjt a megtakarított pénzeinkből

(vagy egyébként maga is hitelt szerez, kötvényt bocsát ki). E rendszerben a bank képes összhangba hozni a megtakarítások és hitelek keresletét és kínálatát, így optimális méretekben koordinálni az ezekhez kapcsolódó folyamatokat. Elvileg mindezt magunk is megtehetnénk, tehát megkereshetnénk magunk is azokat a vállalkozásokat, akiknek kölcsönre van szükségük és pénzünket ilyen formában is kamatoztathatnánk, azonban ha reálisan belegondolunk ennek valós esélye igazán csekély, hiszen nem valószínű, hogy a vállalkozás tőkeigényének kielégítése pontosan fedezhetné a mi megtakarítási terveink szabta lehetőségeinket. Ekkor jöhet jól egy banki szerződési konstrukció, hiszen a bankok segíthetnek abban, hogy a termékek kereteinek meghatározásával és koordinálásával ezen igényeket összhangba hozzák.



**Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a hitelnyújtás és a betétgyűjtés koránt sem meríti ki teljesen a bankok tevékenységi körét. A bankok különböző tranzakciókat teljesítenek bizonyos díjak ellenében, így például gondoljunk csak a bankautomatából történő készpénzfelvételre, a bankszámlák közötti utalásokra, vagy például az ún. csoportos beszédési megbízásra, amellyel egyre többen intézik távközlési vagy közüzemi számláik kifizetését.**

### **3.2. Bankbetétek**

A hitelintézeteknek a tevékenységük folytatásához akárcsak a piac többi szereplőjének pénzre van szüksége, hogy hatékonyan működhessen. Ennek megszerzése érdekében többek között betétek gyűjtésével foglalkoznak.

Betétnek nevezik a banknál kifejezetten kamat elérése érdekében elhelyezett pénzüsszeget. Betétszerződés alapján a pénzintézet köteles a szerződő fél által lekötött pénzeszközök után

kamatot fizetni és a betét összegét a szerződés szerint visszafizetni. A betétek vezetése általában valamilyen számlán történik.

Egy furcsán ható, de reális megközelítést véve a betét jelentőségének, azt is mondhatnánk, hogy a betétek esetében tulajdonképpen mi nyújtunk „kölcst” a banknak a tevékenysége folytatásához, hiszen befizetünk egy bizonyos összeget, amelyet aztán a hitelintézet a tevékenysége során használ, például akár hitel nyújtására is. Természetesen főszabály szerint (ez következik a polgári jogunk alapvető szabályaiból) a pénz használatának ellenértéke van, amelyet maga a kamat testesít meg, amit a bank a betétünk után fizet.

A bankbetétnek egyébként két alaptípusát különböztethetjük meg: a látra szóló betétet és a lekötött betétet. Fontos figyelni arra, hogy látra szóló betét esetében a betéti összeg lekötés nélkül kamatozik, azaz a betétes rendelkezhet az elhelyezett betéttel (így a megtakarítás likvid). Lekötött betét esetében a betétes pénzét meghatározott időtartamra leköti, majd a bank a meghatározott időtartam elteltével kamatot fizet. A lekötés nélkül elhelyezett pénzösszeg bármikor kamatvesztés nélkül felvehető és folyamatos pénzforgalomra van lehetőség, azonban mivel emiatt látra szólóan kamatozik, így az ekként elhelyezett pénzösszegre kapjuk a legkevesebb kamatot. Fontos figyelni arra, hogy a lekötés nélküli betétjeink esetében az alacsony kamatozás miatt előfordulhat olyan helyzet is, hogy megtakarításaink egyáltalán nem gyarapodnak, mert a felszámolt számlavezetési díj meghaladja a kamatból származó nyereségeinket. Magasabb kamatért egyébként általában a pénzösszegek határozott idejű lekötésére van szükség.

Amennyiben lekötött betét mellett döntünk választhatunk eseti vagy folyamatos lekötés között. Az eseti lekötés egy alkalomra szóló, így a futamidő végén a betét lekötése megszűnik és nem kamatozik tovább (vagy egyszerűen látra szóló betétként

kamatozik tovább). Folyamatos lekötés mellett tőkésedő betétek esetén a betét a futamidő végén kamatokkal együtt, míg nem tőkésedő betétek esetén a kamatok nélkül kerül lekötésre (azaz csupán az eredeti tőkeösszeg kamatozik tovább, míg a kamatok nem kamatoznak, legfeljebb látra szóló betétként).

Lekötött betétek esetében a kamat nagysága egyébként függ a betétösszeg nagyságától és a lekötés időtartamától. A lekötés időtartama általában egy, kettő, három, hat hónap vagy legfeljebb egy év lehet. A lekötött betéti összeg kamatvesztés nélkül általában csak a lekötési idő lejártakor vehető fel. Egyébként pedig előfordulhat, hogy a bank egyáltalán nem fizet kamatot, vagy csak a látra szóló kamatot fizeti meg.

A betét egyébként lehet fix vagy változó kamatozású, a kamatszámítás módja pedig lehet küszöbös vagy sávós. Tartsuk szem előtt, hogy a változó kamatozású betétek esetében a bank fenntartja a kamatváltoztatás jogát, ami értelemszerűen a kiinduló kamatlábtól kevesebb kamat lehetőségét is magában rejti. Az ún. „függő kamatozású betét” esetén pedig a fix és a változó kamatozás sajátos kombinációjával találkozhatunk, amely esetében a betétben elhelyezett összegre fizetnek egy minimális kamatot, a kamat nagyobb része pedig egy előre meghatározott jövőbeli feltétel függvénye.

A fogyasztóra nézve általában a legelőnyösebb a fix kamatozású küszöbös számítási módú kamatozás. Küszöbös kamatozás esetén meghatározott összeghatár felett a betét teljes összege a meghatározott kamattal kamatozik, a fix kamatozás pedig a változó kamatozással szemben a rendkívüli körülmények miatti jelentős kamatcsökkenés kockázatát zárja ki. Sávós kamatozásnál egyébként az adott összegsávra meghatározott kamat jár az adott sávba eső pénzösszegre.

Devizabetétek esetében a kamatfeltételek mellett érdemes számolnunk az árfolyam lehetséges változásaira is a szerződés aláírása előtt! Az árfolyamváltozás folytán ugyanis a kamatváltozástól függetlenül is keletkezhet nyereségünk vagy éppen veszteségünk.

A fogyasztók védelme érdekében több garanciális jellegű szabály is megalkotásra került:

- A hitelintézetnek üzletszabályzatában az egyes általa kínált betéti szerződések esetében rögzített kamatszámítási módszeren kívül az egységesített betéti kamatláb mutatót (a továbbiakban: EBKM) is ki kell számítani. Az EBKM számítása minden banknál egységes módon történik. Előfordulhat, hogy a hitelintézet által megjelölt EBKM magasabb, mint a hitelintézet által meghirdetett éves betéti kamatláb, mert míg a kamatlábakat általában 360 napra vetítve állapítják meg, addig az EBKM 365 napra vonatkoztatva mutatja a várható kamatokat.
- Valamennyi hitelintézet köteles belépni az ún. Országos Betétbiztosítási Alap tagjai közé. Az OBA jelentősége abban mutatkozik meg, hogy a kártalanításra jogosult személy részére a befagyott betét tőke- és kamatösszegét illetően személyenként és hitelintézetenként összevontan legfeljebb ötvenezer euró összeghatárig forintban kártalanítást fizet. Az OBA által nyújtott biztosítás a betétek számától és pénznemétől függetlenül kiterjed minden olyan betétre, amelyet 1993. június 30-ig jogszabályban vállalt állami garancia, illetve állami helytállás nélkül, valamint 1993. június 30-át követően állami garancia nélkül az Alapban tagsággal rendelkező hitelintézetnél helyeztek el. A kártalanítás kifizetése során az OBA a kártalanítás kezdő napját megelőző napon érvényes MNB devizaárfolyamon átszámítja forintra és a betétes betétje után az így kapott forintban meghatározott összegig fizet kártalanítást. A



betétbiztosítás egyébként kiterjed a betéti kamatokra is, ami azonban nem jelenti azt, hogy az ötvenezer eurós összeghatár feletti kamatok külön kerülnének megfizetésre. Ebből a szempontból tehát azt kell mondanunk, hogy az ötvenezer eurós kifizetési limit tehát az abszolút kifizetési határösszegnek tekinthető.

Szempont	Látra szóló betét	Lekötött betét
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás likvid, minek következtében szükség esetén pénzünk könnyen hozzáférhető.	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.
<b>Kockázat</b>	A megtakarítási formában rejlő kockázat szintje általában alacsony, biztos megtakarítási lehetőséget jelenthet.	
<b>Futamidő</b>	A megtakarítás rövid futamidejű, így amennyiben pénzünket nem tudjuk hosszabb időre lekötni, vagy gyakrabban változtatjuk a megtakarítási formát, úgy megfelelő választás lehet.	
<b>Kamat</b>	Alacsony kamatozás a megtakarítás eredménye, így nagyobb összegű jövőbeli értéket ne várjunk.	Általában az infláció mértékét meghaladó kamatozás várható a megtakarítástól.
<b>Költségek</b>	A megtakarítási formával járó költségek rendszere általában átlátható, de így is gondos tájékozódást igényel.	

### 3.3. Az örök dilemma: Hitel vagy megtakarítás?

#### 3.3.1. A hitel és kölcsön elhatárolása

Mindenek előtt különbséget kell tennünk a hétköznapiakban gyakran szinonimaként használt hitel és kölcsön között. Bankhitelszerződéssel a pénzintézet arra vállal kötelezettséget, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart a másik szerződő fél rendelkezésére, és a keret terhére a szerződésben



meghatározott feltételek megléte esetén kölcsönszerződést köt, vagy egyéb hitelműveletet végez. Kölcsönszerződés alapján pedig a pénzüintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

Összegezve tehát a hitelszerződés jogi értelemben csak a hitelkeret fenntartását jelenti, míg a tényleges pénzüsszeg folyósításának alapja maga a kölcsönszerződés.

### 3.3.2. A hiteleküröl röviden

Fontos szem elöütt tartanunk, hogy maga a hitel nem megtakarítás, még ha a pénzünk hirtelen gyarapodhat egy-egy kölcsön folytán. A kölcsön nyilván nem jelenti azt, hogy a valóságban a pénzünk jövöértéke gyarapodna. Sött azt kell, hogy mondjuk a jelenbeli fogyasztásunk javára mondunk le a jövöben megszerzendö vagyoni javaink terhére. Ilyen értelemben ha nem szükséges feltétele valamely javak megszerzésének a hitel, úgy mindenképpen pazarlás, amelynek költségei a jövöbeli fogyasztási lehetöégeinket fogja csökkenteni.

Természetesen vannak olyan élethelyzetek, amikor nincs más lehetöségünk a haladásra és a boldogulásra, mint hitelhez folyamodni (tipikusan például a pályakezdök esetében). Azonban alternatívák ebben az esetben is vannak, így az elöző példánál maradvá megtakarítási lehetöségként a hitel mellett gondolhatunk például a lakáselötakarékosságra.


Bár nem megtakarításról van szó hitelszerzödések megkötése esetén, ugyanakkor mégis érdemes röviden számba venni, hogy milyen hitelkonstrukciókkal találkozhatunk a piacon. Ebben nyújthat segítségés az alábbi táblázat áttekintése.




<b>Tipikus szerződési konstrukciók</b>	<b>Alapvető jellemzők összefoglalása</b>
<b>Áruhitel</b>	<p>Azt kell, hogy mondjuk ez a konstrukció a legszélesebb körben hozzáférhető fogyasztási hitel, amelyet egy vagy több áru egyidejű megszerzésére vehetünk igénybe. Fontos figyelni a hitel esetében a THM-re ugyanis ez rendkívül eltérő lehet. Az alacsony THM esetén is lehetnek a hitelnek buktatói, így tipikusan, hogy a kedvezményes konstrukció csak nagyon rövid futamidő esetén, vagy csak a hitel meghatározott részére érvényes.</p>
<b>Folyószámla hitel</b>	<p>A folyószámlánkon meghatározott hitelkeret rendelkezésre állását biztosítja a bank. A gyakorlatban ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy a folyószámlánk egyenlege negatív is lehet, amikor is a bank a rendelkezésre álló hitelkeretünk terhére teljesíti az általunk kezdeményezett kifizetést. A pénz használatának ellenértékét, a kamatot minden esetben meg kell fizetnünk, tehát ha nem szükséges a hitelkeretet lehetőleg ne használjuk ki. Fontos tudni, hogy amennyiben a számlára befizetés érkezik, úgy a pénzösszeg elsődlegesen a hitel törlesztésére kerül felhasználásra.</p>
<b>Hitelkártya szerződés</b>	<p>A hitelkártya használatához a vásárlásaink során a bank egy hitelkeret terhére kezdeményezésünkre kölcsönt nyújt nekünk. A hitelkártya használatának előnye, hogy a bank pénzét kamatmentesen használhatjuk néhány hétig, amennyiben a visszafizetés feltételeit pontosan betartjuk. Fontos azonban figyelni arra, hogy a felhasznált hitelkeret teljes összegének visszafizetéséről érdemes a türelmi időszak végéig gondoskodnunk, mert ennek elmulasztása esetén a bank igen magas hitelkamatot kezd felszámolni a vásárlás időpontjától. A hitelkártyával történő készpénzfelvételt pedig lehetőleg kerüljük, mert általában magas díja van és a bank a tranzakció napjától kezdve hitelkamatot számíthat fel.</p>

<p><b>Jelzálog hitelek</b></p>	<p>A jelzáloghitelek legelterjedtebb megjelenési formája a lakossági hitelezés terén a lakáskölcsön. A lakáskölcsön fedezetét képezi a jelzálog tárgya, az ingatlan. Ingatlanra vonatkozó jelzálogjog alapításához az erre irányuló szerződésen felül a jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése szükséges. Jelzálogjog esetén a zálogtárgy a zálogkötelezett birtokában marad, aki jogosult a dolog rendeltetésszerű használatára, hasznosítására, köteles azonban annak épségét megőrizni. Amennyiben nem tudjuk fizetni a tartozásunkat, úgy a bank követelése erejéig a zálogtárgyból kereshet kielégítést. A jelzáloghiteleknek természetesen nem a lakáshitelek jelentik az egyetlen megjelenési formáját. A jelzáloghitel lehet akár nagyon hosszú futamidejű szabad felhasználású hitel is (ezek előnye a személyi kölcsönhöz képest, hogy a biztosítékként funkcionáló zálogjog miatt a bank kockázatának csökkenésével kedvezőbb kondíciókat biztosít).</p>
<p><b>Személyi kölcsön</b></p>	<p>Előnye, hogy szabad felhasználású hitel, így a bank nem vizsgálja azt, hogy mire fogjuk a kért pénzt költeni. Emiatt természetesen a konstrukció a bank számára is nagyobb bizonytalanságot jelent, emiatt a fizetendő kamat is magasabb lesz. A személyi kölcsön tehát céljában (az áruhitelével szemben) nem konkrétan meghatározott áru megszerzésére irányul, hanem pénzt kapunk kézhez. A futamidő eltérő lehet, azonban általában jóval hosszabb, mint az áruhitelék esetében.</p>

A 2010. június 11-től teljes egészében hatályba lépő, a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény a belső piacon maximum harmonizált szabályok mentén határoz meg több fontos szabályt, így például elállási jogot biztosít a fogyasztó számára (14 nap aláírástól, ha volt megfelelő tájékoztatás), az előtörlesztés pedig alanyi joggá válik (1 évnél rövidebb max. 0,5%-a az előtörlesztett összegnek, 1 évnél hosszabb 1%, jelzáloghitel 2% ).



Fontos tudni, hogy a gyakran hangoztatott teljes hiteldíj mutató (THM) sem tartalmaz minden költséget. A THM számításánál ugyanis nem vehető figyelembe az ún. prolongálási költség (hitel futamideje átütemezésének költségei), a késedelmi kamat, az egyéb olyan fizetési kötelezettség, amely a szerződésben vállalt kötelezettség nem teljesítéséből származik, a biztosítási és garanciadíjak, az átutalási díjak.



Minden esetben, amikor hitelszerződést kötünk, gondoljuk végig az alábbiakat:

- A pénzt nem ingyen kapjuk, a használat árát komolyan meg kell fizetnünk.
- Ha nincs pénzünk alapvető termékek megvásárlására sem, ne vegyünk fel lehetőleg hitelt, még ha kapunk se, mert könnyen végláthatatlan adósságspirálba kerülhetünk.
- Ha a hitelfelvételt követően javul anyagi helyzetünk, habár lehetőség van rá, ugyanakkor érdemes az előtörlesztéssel, valamint a végtörlesztéssel vigyázni, ugyanis a bank erre az esetre is jelentős díjakat számolhat fel.

## 4. Befektetések

### 4.1. Befektetések „alapelvei”

Ha pénzünk befektetése mellett döntünk, számos dolgot kell figyelembe vennünk, mert egyébként könnyen pórus járhatunk. Hangsúlyozzuk ismételten, hogy a befektetések hozama nem csak pozitív lehet, de szerencsétlen esetben akár el is veszíthetjük gondosan gyűjtögetett pénzünk egy részét.

Mielőtt befektetéseink gyarapításába kezdenénk érdemes néhány kiemelkedően fontos alapelvet elsajátítanunk, amelyeket

minden körülmények között szem előtt tartanunk. A legfontosabb, hogy mielőtt egy csábítónak tűnő ajánlatot elfogadnánk, gondosan mérlegeljük mibe fektetjük pénzünket, kérjünk több helyről is ajánlatot és hasonlítsuk össze azokat. Ugyancsak fontos alapelv, hogy pénzünket soha ne egy megtakarításba fektessük be, hanem osszuk meg több megtakarítás között (lehet, hogy így csökken a remélt hasznunk, azonban csökken a negatív hatások lehetséges kedvezőtlen következménye is). Végül az előbbiből következő módon állítsunk kockázati preferencia-sorrendet a megtakarítási termékek között és ez alapján hozzunk meg a végső döntésünket. Alacsonyabb kockázat megtakarításainkat kevésbé növeli, de számos álmatlan éjszakát megspórolhat nekünk.

Ehhez nélkülözhetetlen a befektetéseink tervezése során a rendelkezésre álló információk gondos áttekintése. A rendkívül kimagasló ajánlatokat érdemes kritikusan szemlélni. Előérzetekre pedig soha ne hagyatkozzunk, megtakarítási döntésünk pontos adatokon, elemzéseken alapuljon, szükség esetén pedig kérjük ki szakemberek tanácsát.

## **4.2. Befektetési alapok, befektetési jegyek**

### **4.2.1. Befektetési alapok típusai és működése**

A befektetési alap egyfajta vagyontömeg, amelyet a befektetési alapkezelő a befektetők általános megbízása alapján, azok érdekében kezel. Ez a vagyontömeg úgy jön létre, hogy a befektetők pénzét összegyűjtik. Az így létrejövő vagyontömeget fektetik be előre meghatározott elvek szerint. Többféle befektetési alaptípust különböztethetünk meg, amelyeket az alábbi táblázat összegez.

<b>zártkörű befektetési alap</b>	<b>nyilvános befektetési alappal</b>
csupán a befektetők egy meghatározott köre számára kerül létrehozásra	bárki számára hozzáférhető befektetési forma.
nyílt végű befektetési alap	zárt végű befektetési alap
visszaváltható befektetési jegyek kerülnek folyamatos forgalmazásra	futamidő lejáratának kivételével vissza nem váltható befektetési jegyek kerülnek kibocsátásra

A befektetési alapok működése egy többszereplős folyamat. Működik ugyanis minden egyes esetben egy alapkezelő, amely létrehozza a befektetési alapot, illetve meghozza a befektetésekkel kapcsolatos tényleges döntéseket. Az értékpapírügyletek technikai lebonyolítását az ún. letétkezelő végzi, ugyanis az alapkezelő nem rendelkezhet közvetlenül az alap eszközei felett. Végül pedig a forgalmazók azok, akik a befektetőkkel közvetlen kapcsolatba kerülnek.

<b>Alapkezelő</b>	Feladata az alap létrehozatala, a befektetési döntések meghozatala, végrehajtása és adminisztrálása, továbbá a befektetők tájékoztatása. Az alapkezelő az alap számára értékpapírszámlát nem vezethet, így közvetlenül nem rendelkezhet az alap eszközei felett, e feladat a letétkezelő bankra hárul.
<b>Letétkezelő</b>	A letétkezelő bank legfontosabb feladata az alap eszközeinek őrzése, az értékpapírügyletek technikai lebonyolítása, az alap nettó eszközértékének megállapítása és közzététele.
<b>Forgalmazók</b>	Feladatuk a befektetési jegyek forgalmazása, a befektetők információkkal, tájékoztatókkal való ellátása.

A pénz összegyűjtése a befektetési alapba befektetési jegyek kibocsátásán keresztül valósul meg. A befektetési jegy értékpapír. A befektetési jegy a befektetési alap nevében sorozatban kibocsátott, vagyoni és egyéb jogokat biztosító, átruházható értékpapír. Egy befektetési alap nevében egy vagy



több sorozatot alkotó, egyazon sorozaton belül azonos névértékű és azonos jogokat megtestesítő befektetési jegyek bocsáthatók ki. Az egyazon alapon belüli befektetési jegy sorozatok a felszámított díjak, költségek, jutalékok mértékében, a befektetési jegyek névértékében, a forgalomba hozatal pénznemében a forgalomba hozatal módjában, a forgalomba hozatal és a forgalmazás helyében, az értékesíthető mennyiség minimumában, a tőkenövekmény és a hozam megállapításának és kifizetésének szabályozásában különbözhetnek egymástól.

#### 4.2.2. Befektetési alap kiválasztása

Számos befektetési alap típussal találkozhatunk a pénzügyi piacon, így feltétlenül szükséges, hogy elvárásainknak és lehetőségeinknek megfelelően válasszunk.

A pénzügyi alap, alacsony kockázatú bankbetétekbe, állampapírokba fekteti be rendelkezésére álló vagyontömeget, a portfólióban lévő eszközök átlagos hátralévő futamideje nem haladja meg az 1 évet (ún. likviditási alapok esetében a 3 hónapot).

A kötvény alapok esetén a portfólióban túlnyomó részt hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok vannak (állampapír, vállalati kötvény), amelyek átlagos futamideje rövid kötvény alapok esetében 1-3 év, hosszú kötvény alapok több mint 3 év.

Részvényalapok esetén a portfólió nagyobb részét részvények képezik (részvénytúlsúlyos alapok esetében a portfólió 70-90%-át, míg tiszta részvényalapok esetében a portfólió legalább 90%-át).



<b>Tipikus befektetési alapok I.</b>			
<b>Szempont</b>	<b>Nyíltvégű pénzpiaci alap</b>	<b>Nyíltvégű kötvény alap</b>	<b>Nyíltvégű részvény alap</b>
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás likvid, pénzünkhöz könnyen hozzáférhetünk.	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.	
<b>Kockázat</b>	A megtakarítási formában rejlő kockázat szintje általában alacsony, biztos megtakarítási lehetőséget jelenthet.	A megtakarítás kockázata közepes szintű, így megtakarítási döntéseink során már gondosabban kell mérlegelnünk.	A megtakarítási formában rejlő kockázat magas lehet, így csak abban az esetben válasszunk, ha megtakarításaink esetleges elvesztése sem jelenthet számunkra problémát.
<b>Futamidő</b>	A megtakarítási formának nincs lekötési ideje, bármikor visszaválthatóak a befektetési jegyek.		
<b>Hozam</b>	Alacsony hozam a megtakarítás eredménye, így nagyobb összegű jövőbeli értéket ezen megtakarításoktól ne várjunk.	Általában az infláció mértékét meghaladó hozam várható a megtakarítástól.	A megtakarítási formától várható hozam rendkívül magas is lehet.
<b>Költségek</b>	A megtakarítási forma költségtényezői összetettek lehetnek, alapos körültekintés szükséges a várható járulékos költségek felmérése során.		

A vegyes alapok portfóliójában vegyesen szerepelnek (mint ahogy az elnevezéséből is következik) részvények és kötvények is. Kb. 30-40%-os arányban jelennek meg a részvények.

Az ingatlanalap a pénzünket ingatlanok vásárlására fordítja. Az ingatlanalapok az ingatlanokon kívül legfeljebb állampapírok és bankbetétek vásárlására fordíthatja a rendelkezésre álló vagyontömeget.



<b>Típusos befektetési alapok II.</b>			
<b>Szempon</b>	<b>Nyíltvégű vegyes alap</b>	<b>Zártvégű ingatlan alap</b>	<b>Zártvégű részvény alap</b>
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.	A megtakarítás nem likvid, pénzünkhez nehezebben juthatunk hozzá, így érdemes gondosan mérlegelni azt, hogy ezen megtakarítási forma mellett döntünk-e.	
<b>Kockázat</b>	A megtakarítás kockázata közepes szintű, így megtakarítási döntéseink során már gondosabban kell mérlegelnünk.	A megtakarítási formában rejlő kockázat magas lehet, így csak abban az esetben válasszunk, ha megtakarításaink esetleges elvesztése sem jelenthet számunkra problémát.	
<b>Futamidő</b>	A megtakarítási formának nincs lekötési ideje, bármikor visszaválthatóak a befektetési jegyek.	A megtakarítási forma futamideje hosszú, így pénzünkhez csak hosszabb időtartam elteltével férhetünk hozzá, vagy ezt megelőzően nem érdemes.	
<b>Hozam</b>	A megtakarítási formától várható hozam rendkívül magas is lehet.		
<b>Költségek</b>	A megtakarítási forma költségtényezői összetettek lehetnek, alapos körütekintés szükséges a várható járulékos költségek felmérése során.		

Speciális alapok az ún. esernyőalapok és az indexalapok. Az esernyőlap nem közvetlenül értékpapírokba, hanem más befektetési alapokba fekteti be a rendelkezésre álló tőkét. Az indexalap pedig olyan befektetési alap, amely portfóliójának összetétele az alap működése során megegyezik valamely piaci index (például: BUX) összetételével.



### 4.2.3. Befektetési jegyek hozama

Amíg a betétek esetében a kamat, addig befektetések esetében a hozam a megtakarításunk eredménye. A hozam magába foglalja a kamatjövedelmet, az árfolyamnyereséget vagy éppenséggel veszteséget, illetve az osztalék összegét is.

A befektetőt a tulajdonában lévő, adott sorozatba tartozó befektetési jegy mennyisége után az alap kezelési szabályzata szerint az adott sorozatra eső felosztott hozam olyan arányban illeti meg, ahogy befektetési jegyei összesített névértéke a hozam felosztásakor az adott sorozatban forgalomban lévő befektetési jegyek összesített névértékéhez viszonyul.

Az alap nettó eszközértékének meghatározásához az alap eszközeinek piaci értékéből levonásra kerülnek az alapot terhelő kötelezettségek, illetve hozzáadásra kerülnek az alap követeléselei. A nettó eszközértéket pedig elosztják a befektetők tulajdonában lévő befektetési jegyek számával, így jutunk a teljes alaptól egyetlen befektetési jegyre jutó vagyoni aktuális piaci értékéhez. A felosztott hozam pedig így tulajdonképpen a befektetési alap tőkenövekményének azon része lesz, amelyet a befektetési alapkezelő a kezelési szabályzat szerint a befektetési alapkezelés eredményeképpen a befektetési jegyek után köteles kifizetni.

Vannak tőke és hozamgarantált alapok is, amelyek esetében a befektető tőkéje, esetleg valamilyen összegű nyeresége garantált, így a rossz tőzsdei szereplés negatív hatásai csökkenthetőek, érdemes lehet ezt is szem előtt tartani.



## 4.3. Részvények


### 4.3.1. Részvények kibocsátása, forgalomba hozatala

A részvény egy tagsági jogokat megtestesítő, névre szóló, névértékkel rendelkező forgalomképes értékpapír. A forgalomképeség abban testesül meg, hogy a részvény főszabály szerint szabadon átruházható.


A részvények kibocsátásának legfőbb indoka, hogy a vállalkozások működésének megkezdésére pénzügyi forrásokra van szükség. Kisebb vállalkozások többnyire a tagok által szolgáltatott törzstőkével, illetve banki hitelekkel kezdik meg tevékenységüket. Nagyobb volumenű tevékenység folytatásához azonban ennél jóval nagyobb tőkére lehet szükség. Ez biztosítható például részvénytársaság alapításával és részvények kibocsátásával is.

A részvények a társaságnak forrásokat a részvény megszerzőinek tagsági jogokat fognak eredményezni (mintegy a társaság tagjai leszünk azáltal, hogy a működéshez szükséges alaptőkét fedező részvényhez jutunk).

A részvények a befektetőig, azaz a részvények tulajdonosáig közvetítőkön keresztül jutnak el. A közvetítők a kibocsátó és a befektető közötti tényleges adásvétel megvalósulásában működnek közre, mivel a befektetők közvetlenül nem vásárolhatnak a tőzsdén részvényeket. A közvetítő szerepét egyébként kizárólag engedéllyel rendelkező befektetési vállalkozások (brókercégek) tölthetik be.



Részvénytársaság a részvények kibocsátása tekintetében nyilvánosan vagy zártkörűen működhet. A nyilvánosan működő részvénytársaságok részvényei bevezethetőek a tőzsdére. A tőzsde a nyilvánosan kibocsátott értékpapírok hivatalos kereskedési platformja. A tőzsdére való felkerülés a forrásgyűjtés megfelelő alternatívája lehet a vállalkozások számára.



Gondosan mérlegeljük, hogy melyik piaci szereplő részvényeibe fektetjük pénzünket, a hirtelen árfolyamnövekedés vagy zuhanás nem minden esetben tükrözi a valós piaci viszonyokat!

#### 4.3.2. Névérték, kibocsátási érték, részvénykönyv

A részvényekkel kapcsolatban azon túl, hogy mi is konkrétan a részvény, tisztázni kell még néhány alapvető fogalmat. Ilyen fogalom a névérték, a kibocsátási érték és a részvénykönyv.

A névérték a részvénytársaság alaptőkéjének egy részvényre eső hányadrésze (az összes részvény névértéke tehát egyenlő az alaptőkével). A névértéktől megkülönböztetendő a kibocsátási érték. A kibocsátási érték a névérték feletti összeget jelenti, azaz a névérték feletti kibocsátási érték mindig az alaptőkén felüli vagyona lesz a részvénytársaságnak.

A részvénytársaság igazgatósága vagy megbízottja a részvényesről, ideértve az ideiglenes részvény tulajdonosát is, részvénykönyvet vezet, amelyben nyilvántartja a részvényes, illetve a részvényesi meghatalmazott nevét (cégét) és lakóhelyét (székelyét), részvénytulajdonosként a részvényes részvényeinek, ideiglenes részvényeinek darabszámát (tulajdoni részesedésének mértékét), valamint egyéb, törvényben és a részvénytársaság alapszabályában meghatározott adatokat. A részvénykönyv nyilvános, abba bárki betekintést nyerhet.

### 4.3.3. Részvényfajták

A részvényeknek több fajtájával is találkozhatunk a tőkepiacon, így a részvény lehet törzsrészvény, elsőbbségi részvény, dolgozói részvény, kamatozó részvény és visszaváltható részvény. Egy részvényfajtaán belül több részvénytársaság bocsátható ki. Az azonos tartalmú és mértékű tagsági jogokat megtestesítő részvények minősülnek egy részvénytársaságnak. Az egy sorozatba tartozó részvények névértéke és előállítási módja nem térhet el egymástól.

<b>Részvényfajta</b>	<b>Alapvető jellemzők</b>
<b>Törzsrészvény</b>	Nem kapcsolódik hozzá különleges tagi jogosultság, tehát tulajdonképpen úgy is mondhatnánk, hogy ez a részvények alapfajtája.
<b>Elsőbbségi részvény</b>	Az elsőbbségi részvényfajtaán belül a részvények különböző ún. részvénytársaságokba tartozhatnak, egy részvénytársaságon belül pedig eltérő tartalmú és mértékű tagsági jogokat megtestesítő részvények kerülhetnek kibocsátásra. Az eltérő tartalom és mérték megjelenése többféle lehet (osztalékelsőbbség, részesedés elsőbbsége, a szavazati joggal összefüggő elsőbbség, vezető tisztségviselő vagy felügyelőbizottsági tag kijelölésére vonatkozó elsőbbséget, valamint elővásárlási jogot és törvényben meghatározott egyéb elsőbbségi jog).
<b>Dolgozói részvény</b>	A dolgozói részvény a részvénytársaság alapszabálya rendelkezéseinek megfelelően a részvénytársaságnál teljes és részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók számára ingyenesen vagy kedvezményes áron kibocsátott részvény.
<b>Kamatozó részvény</b>	A kamatozó részvény specialitása, hogy tulajdonosát a részvény névértéke után a részvényen feltüntetett módon számított kamat illeti meg. A kamatozó részvény tulajdonosát a kamaton felül egyébként a részvényhez fűződő valamennyi jog megilleti, ideértve az osztalékhoz való jogot is.
<b>Visszaváltható részvény</b>	Olyan részvény, amely alapján a részvényre a részvénytársaságot vételi jog vagy a részvényest eladási jog illeti meg, az alapszabályban meghatározott feltételek szerint. Kibocsátható olyan visszaváltható részvény is, amely mind a vételi, mind az eladási jogot megtestesíti.

#### 4.3.4. A részvények hozama

A részvény egyrészt a kibocsátó részvénytársaság oldaláról forrás, míg a részvényes oldaláról befektetés. A részvény befektetési jellege abból következik, hogy az üzleti év során elért hasznából a kibocsátó részvénytársaság osztalékot fizethet (a részvényest a részvénytársaságnak a felosztható és a közgyűlés által felosztani rendelt eredményéből a részvényei névértékére jutó arányos hányad, ún. osztalék illeti meg), illetve a részvények adásvételével árfolyamnyereséget lehet elérni.

Osztalékra egyébként az a részvényes jogosult, aki az osztalékfizetésről döntő közgyűlés időpontjában a részvénykönyvben szerepel, kivéve, ha az alapszabály ettől eltérő időpontot határoz meg.

**Azt hogy mennyi osztalékot és árfolyamnyereséget remélhet a részvényes, számos gazdasági tényező mellett az érintett cég működése, piaci pozíciójának és jövőképeének alakulása együttesen határozza meg. Többek között ebből is következik a részvények igen jelentős kockázata.**

#### 4.4. Kötvény

A kötvény névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő közepes vagy hosszú lejáratú értékpapír. A kötvényben a kibocsátó arra kötelezi magát, hogy az ott megjelölt pénzösszegnek az előre meghatározott kamatát vagy egyéb jutalékait, valamint az általa vállalt esetleges egyéb szolgáltatásokat, továbbá a pénzösszeget a kötvény mindenkori tulajdonosának, illetve jogosultjának a megjelölt időben és módon megfizeti, illetőleg teljesíti.



Kötvényt bocsáthat ki az állam, a Magyar Nemzeti Bank, önkormányzatok, nemzetközi szervezet és minden olyan külföldi szervezet, amely saját joga alapján kötvény kibocsátására jogosult, jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezet, illetve a jogi személyiséggel rendelkező külföldi gazdálkodó szervezet fióktelepe (vállalati kötvények). A kibocsátás lehet nyílt-, illetve zártkörű (utóbbi esetben a kibocsátó adott befektetői kört keres meg a kötvényekkel).

A kötvény átruházható, az átruházással a kötvényből eredő valamennyi jog átszáll az új kötvénytulajdonosra. A kötvény átruházását egyedül törvény, kormányrendelet vagy maga a kibocsátó korlátozhatja. Fontos ugyanakkor tudni, hogy a kötvénynek a korlátozásba ütköző átruházása semmis.

A vállalati kötvény kamatozása lehet a futamidő alatt fix vagy változó, esetleg a kettő kombinációja. A változó kamatozású kötvények esetén különböző gazdasági változók függvénye a kamat. Államkötvény 3, 5, 10 és 15 éves futamidővel kibocsátásra kerülő fix kamatozású értékpapír. Az állampapír előnye, hogy alacsony kockázattal járó megtakarítási forma (éppen emiatt azonban alacsonyabb kamatozásra számíthatunk).

A kötvényen alapuló követelés egyébként a kibocsátóval szemben nem évül el, így eltérve a polgári jog általános elévülési idejeként szerződésekkel kapcsolatos követelések érvényesítésére nyitva álló 5 éves időtartamtól.

Szempont	Államkötvény	Vállalati kötvény
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.	
<b>Kockázat</b>	A megtakarítási formában rejlő kockázat szintje általában alacsony, biztos megtakarítási lehetőséget jelenthet.	A megtakarítási formában rejlő kockázat magas lehet, így csak abban az esetben válasszunk, ha megtakarításaink esetleges elvesztése sem jelenthet számunkra problémát.
<b>Futamidő</b>	A megtakarítási forma futamideje hosszú, így pénzünkhöz csak hosszabb időtartam elteltével férhetünk hozzá, vagy ezt megelőzően nem érdemes.	A megtakarítási forma közepes futamidejű, így pénzünket hosszabb ideig mellőznünk kell.
<b>Kamat</b>	Alacsony kamat a megtakarítás eredménye, így nagyobb összegű jövőbeli értéket ezen megtakarításoktól ne várjunk.	Általában az infláció mértékét meghaladó kamat várható a megtakarítástól.
<b>Költségek</b>	A megtakarítási formával járó költségek rendszere általában átlátható, de így is gondos tájékozódást igényel.	A megtakarítási forma költségtényezői összetettek lehetnek, alapos körültekintés szükséges a várható járulékos költségek felmérése során.

Vállalati kötvényeket a különböző értékpapír-forgalmazó cégeknél, míg az állampapírokat az Államadósság Kezelő Központ Rt-nél, továbbá állampapír-forgalmazással foglalkozó bankoknál, befektetési vállalkozásoknál lehet megvásárolni, valamint eladni.




Az állam jogosult kincstárjegy kibocsátására. A kincstárjegy névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kincstárjegyben az állam arra kötelezi magát, hogy kamatozó kincstárjegy esetén a megjelölt pénzüsszeget és annak kamatát, nem kamatozó kincstárjegy esetén a megjelölt pénzüsszeget a kincstárjegy mindenkorai tulajdonosának, illetve jogosultjának a megjelölt időben és módon megfizeti.

Két alapvető típusát kell megkülönböztetnünk:

- A Diszkont Kincstárjegy olyan névre szóló, nem kamatozó értékpapír, amely alapvetően 3 és 12 hónapos futamidővel, névérték alatt kerül kibocsátásra. A Diszkont Kincstárjegy bár kamatot nem fizet, de a névértéknél alacsonyabb, ún. diszkont áron kerül forgalomba, lejáratkor pedig a névértéket fizeti vissza az állam.
- A Kamatozó Kincstárjegy fix kamatozású állampapír: A futamidő végén, egy összegben fizet kamatot.

Szempont	Kincstárjegy
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás likvid, minek következtében szükség esetén pénzünkhez könnyen hozzáférhetünk
<b>Kockázat</b>	A megtakarítási formában rejlő kockázat szintje általában alacsony, biztos megtakarítási lehetőséget jelenthet.
<b>Futamidő</b>	A megtakarítás rövid futamidejű, így amennyiben pénzünket nem tudjuk hosszabb időre lekötni, vagy gyakrabban változtatjuk a megtakarítási formát, úgy megfelelő választás lehet.
<b>Kamat</b>	Alacsony kamat a megtakarítás eredménye, így nagyobb összegű jövőbeli értéket ezen megtakarításoktól ne várjunk.
<b>Költségek</b>	A megtakarítási formával járó költségek rendszere általában átlátható, de így is gondos tájékozódást igényel.



Befektetéseink tervezésekor jó ha tudjuk, hogy a kincstár-jegy futamideje a kibocsátás időpontjától számított egy évig terjedhet.

## 6. Lakás-előtakarékossági szerződés

Lakás-előtakarékossági szerződést a vonatkozó törvényi előírásoknak megfelelően alapított és működtetett lakástakarékpénztár köthet. A lakástakarékpénztár szakosított hitelintézet.

A lakás-előtakarékossági szerződés olyan betét- és hitelszerződés, amelyben a lakás-előtakarékoskodó arra kötelezi magát, hogy a szerződéskötéskor egy összegben vagy a megtakarítási idő alatt előre meghatározott rendszerességgel egyenlő részletekben történő befizetésekkel meghatározott összeget a lakástakarékpénztárnál betétként leköt, illetve elhelyez, a lakástakarékpénztár pedig kötelezettséget vállal arra, hogy a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése és a lakás-előtakarékoskodó, illetve a kedvezményezett hitelképessége esetén az üzletszabályzatban rögzített módszer szerint a szerződésben meghatározott módon kiszámított összegű lakáscélú kölcsönt nyújt a lakás-előtakarékoskodó, illetve a cselekvőképes kedvezményezett kérésére.

Lényegét tekintve tehát a lakás-előtakarékossági szerződés egy megtakarítási forma, amelyhez végső soron lakáscélú kölcsön kapcsolódik. Fontos kritérium, hogy a lakáskölcsönt csak kiutalt szerződésre és akkor nyújthat a lakástakarékpénztár, ha a megtakarítási idő elérte a módozat szerinti minimális megtakarítási időt, de legalább a 4 évet és a szerződéses összeg lakáscélú felhasználásra kerül.

### **Lakáscélú felhasználás köre**

1. lakótelek vásárlása, lakás, családi ház vagy tanyai lakóingatlan vásárlása, építése, cseréje, valamint nyugdíjasházban a jogosult élete végéig fennálló bérleti, lakáshasználati jog vásárlása
2. lakás, családi ház vagy tanyai lakóingatlan bővítése, felújítása, korszerűsítése, helyreállítása
3. lakáshoz, családi házhoz vagy tanyai lakóingatlanhoz szükséges, illetve a beépítés alatt álló vagy már beépített terület lakhatóságát javító, a következőkben felsorolt közművek, kommunális létesítmények saját vagy önkormányzati, közműfejlesztési társulat által megvalósított beruházás keretében történő kialakítása (kiépítése, szerelése) és felújítása: szilárd burkolatú út, kerítés, járda, áram-, gáz-, vízvezeték, szennyvízcsatorna, csapadékvíz-elvezető csatorna, árok, központi fűtés, informatikai hálózati kapcsolat (telefon, kábeltelevízió, Internet-elérés)
4. a társasházi lakások lakástulajdonosainak közös tulajdonában álló épületrészek felújítása és korszerűsítése
5. az előzőekben megjelölt célok finanszírozására pénzügyi intézménytől, vagy biztosítóintézettől felvett kölcsön, valamint a hitelintézet által folyósított és igazolt célra felhasznált munkáltatói, illetve települési önkormányzat által nyújtott kölcsön kiváltása

A lakástakarékpénztár a szerződéses összeget és annak részeként a lakáskölcsönt az ún. kiutalási összegből folyósítja. A kiutalási összeg a következő részekből áll: a lakás-előtakarékoskodók által befizetett betétek, a betétekre jóváírt kamatok, a jóváírt állami támogatás és annak kamatai, valamint a már lakáskölcsönt kapott lakás-előtakarékoskodók, illetve kedvezményezettek tőketörlesztései.

<b>Szempont</b>	<b>Lakás-előtakarékossági szerződés</b>
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.
<b>Kockázat</b>	A megtakarítási formában rejlő kockázat szintje általában alacsony, biztos megtakarítási lehetőséget jelenthet.
<b>Futamidő</b>	A megtakarítási forma futamideje (lejárat) hosszú, pénzünkhöz csak hosszabb időtartam elteltével férhetünk hozzá, vagy ezt megelőzően nem érdemes.
<b>Kamat</b>	Általában az infláció mértékét meghaladó hozam várható a megtakarítástól.
<b>Költségek</b>	A megtakarítási formával járó költségek rendszere általában átlátható, de így is gondos tájékozódást igényel.

A lakás-előtakarékoskodót, illetve a kedvezményezettet legfeljebb az első nyolc megtakarítási év során a lakás-előtakarékoskodó által az adott megtakarítási évben befizetett betét összegéhez igazodó mértékben állami támogatás illeti meg, amelyet a lakás-előtakarékoskodónak a lakás-takarékpénztárnál benyújtott kérelme alapján a központi költségvetés évente nyújt. Az állami támogatás éves mértéke főszabály szerint a lakás-előtakarékoskodó által az adott megtakarítási évben a lakástakarékpénztárnál az adott szerződés alapján betétként elhelyezett összeg harminc százaléka, legfeljebb azonban megtakarítási évenként hetvenkétezer forint.

A nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ) célja a nyugdíjas évek anyagi biztonságának növelése, tehát ilyen értelemben az öngondoskodás eszköze is. A megtakarításaink szabad tervezésének egyik fontos szempontját teljesíti ugyanis a nyugdíj-előtakarékossági számla azáltal, hogy az előtakarékoskodók szabadon rendelkezhetnek arról, hogy az általuk befizetett összeget milyen értékpapírba kerüljenek befektetésre. Ez lehet például részvény, kötvény vagy befektetési jegy. Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy nem vásárolhatók határidős és opciós termékek. Ennek az indoka, hogy ezen ügyletek gyors tőkevesztést eredményezhetnek nem megfelelő befektetések esetén. Ugyancsak fontos előny a nyugdíj-előtakarékossági számlák esetében, hogy a befizetéseink összegét ún. előtakarékosági támogatás is növelheti.

<b>NYESZ számlatípusok</b>	<b>Alapvető jellemzők</b>
Nyugdíj-előtakarékossági értékpapírszámla (nyugdíj értékpapírszámla)	A dematerializált értékpapírról és a hozzá kapcsolódó jogokról vezetett nyilvántartás.
Nyugdíj-előtakarékossági letéti számla (nyugdíj letéti számla)	A nyomdai úton előállított értékpapírok nyilvántartását szolgáló számla.
Nyugdíj-előtakarékossági pénzszámla (nyugdíj pénzszámla)	Az előtakarékoskodó által befizetett vagy átutalt pénz, a nyugdíj értékpapírszámlán és/vagy a nyugdíj letéti számlán nyilvántartott befektetési eszközök hozama, a befektetési eszközök értékesítéséből származó ellenérték, az előtakarékoskodó másik számlavezetőnél vezetett nyugdíj pénzszámlájáról érkező átutalás, és az APEH által átutalt előtakarékosági támogatás kerül jóváírásra.

A nyugdíj-előtakarékossági számlák megszűnnek az előtakarékoskodó részéről történő felmondással, a számlavezető részéről történő felmondással vagy az előtakarékoskodó halálával. A felmondás, akár csak a szerződéskötés kizárólag írásban lehetséges.

A nyugdíj-előtakarékossági számlák megszüntetésekor kérhető:

- a nyugdíj értékpapírszámlán és (vagy) a nyugdíj letéti számlán jóváírt, illetve letétbe helyezett értékpapírok, vaamint a nyugdíj pénzszámlán nyilvántartott pénzeszközöknek általa meghatározott másik számlavezető által vezetett nyugdíj-előtakarékossági számlákra történő transzferálás
- a nyugdíj értékpapírszámlán és (vagy) a nyugdíj letéti számlán jóváírt, illetve letétbe helyezett értékpapírok általa meghatározott időpontban, de legkésőbb a felmondás időpontját követő 30 napon belül történő értékesítése, és ezt követően a nyugdíj pénzszámlán nyilvántartott pénzeszközöknek a kifizetése
- a nyugdíj pénzszámla, a nyugdíj értékpapírszámla és (vagy) a nyugdíj letéti számla átalakítása egyszerű ügyfélszámlává vagy bankszámlává, értékpapírszámlává és (vagy) értékpapír letéti számlává, vagy az egyes számlák állományának befektetési szolgáltatónál vezetett ügyfélszámlára, értékpapírszámlára és (vagy) értékpapír letéti számlára történő átvezetése.

Az előtakarékoskodó halála esetén az örökös a nyugdíj értékpapírszámlán és (vagy) a nyugdíj letéti számlán jóváírt, illetve letétbe helyezett értékpapírok esetében kérheti az értékpapírok értékesítését, az ebből származó ellenérték nyugdíj pénzszámlára történő átvezetését, vagy az értékpapírok transzferálását, megjelölve az értékpapírszámlája vagy az értékpapír letéti számlája számát, ahová azok átvezetését kéri. Nyugdíj

pénzszámla esetében pedig kérheti a nyilvántartott pénzeszközök készpénzben történő egyösszegű kifizetését vagy átutalását, megjelölve egyúttal azt a bankszámlaszámát, amelyre az összeg átutalását kéri.

<b>Szempont</b>	<b>NYESZ</b>
Likviditás	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.
Kockázat	A megtakarítás kockázata közepes szintű, így megtakarítási döntéseink során már gondosabban kell mérlegelnünk.
Futamidő	A megtakarítási forma futamideje (lejárat) hosszú, pénzünkhöz csak hosszabb időtartam elteltével férhünk hozzá, vagy ezt megelőzően nem érdemes.
Kamat	Általában az infláció mértékét meghaladó hozam várható a megtakarítástól.
Költségek	A megtakarítási forma költségtényezői összetettek lehetnek, alapos körütekintés szükséges a várható járulékos költségek felmérése során.

## Speciális megtakarítási formák

**8.**

Több, jellegét tekintve speciális megtakarítási formával is találkozhatunk a pénzügyi piacon, amelyeket érdemes - ha röviden is - számba venni, ilyen például a kombinált betét, a letéti jegy, a certifikát, a babakötvény és az ún. ETF.

Megtakarítási forma	Alapvető jellemzők
<b>Kombinált betét</b>	Ebben az esetben a betét és a befektetési alapok sajátos ötvözetével találkozhatunk. A betét és a befektetési alap közötti megosztási arányt a bank határozza meg. Kettős forrásból származhat hasznunk így a megtakarításon keresztül, egyrészt a betéti kamatokból, másrészt pedig a befektetési alapok hozamán keresztül. A betétek kamatozása alapvetően biztos megtakarítást jelent, ugyanakkor a befektetési jegyek hozama negatív is lehet.
<b>Letéti jegy</b>	A hitelintézet, valamint a külföldi hitelintézet fióktelepe a megtakarítási lehetőségek bővítése érdekében, továbbá a Magyar Nemzeti Bank az ún. monetáris politikai céljai megvalósítása érdekében letéti jegyet bocsát ki. A letéti jegy egy névre szóló, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. Hitelviszonyt testesít meg, ugyanis a letéti jegy kibocsátója arra kötelezi magát, hogy a letéti jegyben meghatározott pénzösszeg előre meghatározott kamatát, valamint a pénzösszeget a letéti jegy mindenkori tulajdonosának a megjelölt időben és módon megfizeti. A letéti jegy futamideje a kibocsátástól számított három évig terjedhet. A letéti jegy egyébként átruházható értékpapír.
<b>Certifikát</b>	A certifikátok speciális befektetési formát jelentenek. A certifikát (ahogy azt angol jelentése és tükrözi, certification = igazolás), azt igazolja, hogy tulajdonosa valamely értékpapír által megtestesített követelés jogosultja. A certifikátokon keresztül gyakorlatilag több befektetési eszköz is elérhetővé válik. Alapvetően két nagy csoportot kell egyébként megkülönböztetnünk a certifikátok között, a befektetési certifikátokat és az ún. tőkeáttételes termékek körét. A két csoport közötti különbségeket alapvetően a kockázat és a befektetéshez szükséges tőke nagysága különbözteti meg. A két csoporton belül egyébként számos egyedi megoldással találkozhatunk.



<b>Babakötvény</b>	<p>A magyar állam minden a költségvetési törvényben meghatározott összegű támogatást biztosít a születő gyermekek számára. A babakötvény alapvető célja, hogy majdan megkönnyítse a fiatal felnőttek pályakezdését. A támogatási összeget Magyar Államkincstár kezeli, mindaddig, amíg a szülő(k) valamely pénzügyi szolgáltatónál ún. Start-számlát nem nyit a támogatás és a további befizetések kezelése végett.</p>
<b>Exchange Traded Funds (ETF)</b>	<p>Tőzsdén kereskedett indexkövető alap. Alapvetően részvényalap, amely valamely referenciaindex teljesítményét képezi le, szemben a hagyományos részvényalapokkal, amelyek esetében a referenciaindex súlyozásától nagyobb haszon reményében szándékosan eltér az alapkezelő. Lehetővé teszi egy teljes részvénypiacot reprezentáló befektetési csomaghoz való hozzájutást.</p>

## Tőzsdei ügyletek

9.

A tőzsde nem más, mint egy szabályozott piac, ahol a különböző tőzsdei termékek (például részvények) „gazdát” cserélhetnek. A tőzsdén koncentrálódik a kereslet és a kínálat.

A tőzsdén fogyasztóként közvetlenül kereskedni nem lehet, mindenképpen valamilyen közvetítő céget kell igénybe venni ehhez. Ezek a cégek befektetési vállalkozások, valamint hitelintézetek lehetnek.

A konkrét ügyletekre megbízást a tőzsdei kereskedő fiókjában, telefonon vagy esetleg interneten keresztül lehet adni. A telefonon adható megbízások köre korlátozott lehet és minden esetben külön azonosító kóddal történő azonosításhoz kötött. A mo-

dern technológiai adottságoknak köszönhetően mára azonban egyre elterjedtebb az interneten keresztül megvalósuló megbízások lehetősége, amely ugyancsak azonosítóhoz és jelszóhoz kötött beléptető rendszereken keresztül valósul meg.

A tőzsdei termékek kereskedése egy ún. szekció rendszerben valósul meg. Az egyes szekciókra eltérő kereskedési szabályok vonatkoznak. A szekciókon belül termékcsoportokkal találkozhatunk,

Szekció	Alapvető jellemzők
részvény szekció	Tulajdonviszonyt megtestesítő értékpapírokkal, az ún. strukturált termékekkel (ilyen a certifikát, ETF), illetve a kárpótlási jegyekkel találkozhatunk ebben a szekcióban.
hitelpapír-szekció	Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok jelennek meg, így a vállalati kötvények, állampapírok és jelzáloglevelek.
származékos szekció	Részvény és index alapú, deviza és kamat alapú határidős, továbbá opciós termékeket tartalmaz.
áruszekció	Elsősorban gabona alapú termékekkel lehet kereskedni. Az azonnali árupiacon gabonakereskedés, míg a származékos árupiacon egyéb termékek kereskedése is folyik.
szabadpiaci szekció	Tőzsdére nem, de elismert értékpapírpiacra bevezetett értékpapírok kereskedése folyik (tőzsdén kívüli ügyletek köre).

Az üzleti megbízásunk első megközelítésben vételi vagy eladási megbízás lehet. Ennél azonban a lehetséges ügylettípusok száma természetesen jóval összetettebb. Az ügylet ugyanis lehet azonnali ügylet, vagy származtatott ügylet.

Az ún. azonnali ügyleteknél a szerződés teljesítését néhány napon belül le kell bonyolítani. Ilyenkor a tőzsdei ügyletben az ügylet tárgyának tényleges átadására anélkül vállalnak

kötelezettséget, hogy a teljesítés módját és idejét meghatározták volna, így a kötelezettséget a tőzsdei szabályzatban meghatározott módon és időben kell teljesíteni. Az eladónak ebben az időtartamban az árut vagy értékpapírt szállítania kell, míg a vevőnek az ellenértéket ki kell egyenlítenie.

A származtatott ügylet pedig olyan ügylet, amelynek értéke az alapjául szolgáló pénzügyi eszköz, mint alaptermék értékétől függ és önálló kereskedés tárgyát képezi. Ilyen ügyletek az ún. opciós ügyletek, a határidős ügyletek (futures, forward), illetve csereügylet (swap). A tőzsdei ügyletben részes felek egyébként megállapodhatnak abban is, hogy a tőzsde ügyletben vállalt kötelezettségeiket későbbi időpontban teljesítik (ún. határidős ügylet).

A határidős ügylet lehet spekuláció (a közvetlen cél ebben az esetben a kockázatok racionális értékelése mellett a hozam maximalizálása), ún. hedge (a fedezeti ügylet célja a meglévő befektetés kockázatának a csökkentése), arbitrázs (a cél lényegében kockázatvállalás nélküli, biztos nyereség megszerzése).

Speciális ügyletek az opciós ügyletek, amely lehet eladási és vételi opció. Ha a kötelezett tőzsdei termékre másnak vételi jogot enged, a jogosult a vételi jog tárgyát egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja. Ekkor beszélünk ún. vételi opcióról (call). Annak a személynek pedig, aki a jogosulttal szemben a tőzsdei termékre vételi kötelezettséget vállal, a jogosult a tőzsdei terméket egyoldalú nyilatkozattal eladhatja. Ez utóbbi az eladási opció (put). Európai opció esetén a futamidő végén, amerikai opció a futamidő során bármikor gyakorolható a vételi vagy eladási jog.

A csereügylet (swap) pedig valamely pénzügyi eszköz cseréjére vonatkozó olyan összetett megállapodás, amely általában egy azonnali és egy határidős adásvételi ügyletből, illetve több határidős ügyletből tevődik össze és általában jövőbeni pénzáramlások cseréjét vonja maga után.



A tőzsdén való kereskedés gondos mérlegelést igényel, kiváltképp a forma megválasztásánál. Kisebb befektetések esetében érdemes befektetési alapokon keresztül próbálkozni, míg nagyobb összegű és hosszú távú befektetések esetén érdemes lehet részvényekben gondolkodni (részvények esetében a rövid távú spekuláció rendkívül kockázatos).

## 10. Befektetéseink védelme

A befektetés folyamatában is szigorú szabályok mentén valósul meg a befektetők védelme. A befektetők védelmének többféle jogi eszköze is rendelkezésre áll, így az ügyfélbesorolás (főszabály szerint lakossági ügyfelek lehetünk) és ügyfél-tájékoztatás, az ún. execution policy („best execution” követelményel), a megfelelőségi/alkalmassági teszt.

Ezek közül a legfontosabb a megfelelőség/alkalmasság és a legjobb végrehajtás követelménye:

- A befektetési vállalkozásoknak fel kell mérniük ügyfeleik pénzügyi eszközökkel kapcsolatos ismereteit, tapasztalatait, kockázatviselési hajlandóságát, pénzügyi helyzetét, illetve a befektetési céljait, valamint tájékozódniuk kell ügyfeleik ismereteiről és tapasztalatairól a konkrét ügylet alapvető jellemzőivel és kockázataival kapcsolatban.
- A befektetési szolgáltatóknak az ügyfélmegbízások végrehajtása során minden ésszerű lépést meg kell tenniük annak érdekében, hogy az ügyfél számára a lehető legjobb eredményt elérjék.

Befektetéseink védelmét szolgálja a Befektetővédelmi Alap működése is. A biztosított tevékenység folytatására enge-

délyt kérő vállalkozás a tevékenységi engedély iránti kérelem Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez való benyújtását megelőzően köteles a csatlakozásról szóló nyilatkozatot az Alap igazgatóságának megküldeni, és a csatlakozási díjat az Alap részére megfizetni. A szigorú szabályok ellenére is előfordulhat ugyanis, hogy a befektetési vállalkozás likviditási problémái miatt felszámolás alá kerül. Ebben az esetben kártalanításra nyílnak lehetőségünk az Alap által nyújtott szolgáltatás révén. Az Alap a kártalanítást pénzben nyújtja. Az Alap a kártalanításra jogosult befektető részére követelését személyenként és Alap tagonként összevontan legfeljebb hatmillió forint összeghatárig fizeti ki kártalanításként. Az Alap által fizetett kártalanítás mértéke egymillió forint összeghatárig száz százalék, egymillió forint összeghatár felett egymillió forint és az egymillió forint feletti rész kilencven százaléka. Kártalanítás megállapítására a befektető erre irányuló kérelme alapján kerül sor.

## Biztosítási szolgáltatások, termékek

11.

Biztosítási szerződés alapján a biztosító meghatározott jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkeztétől függően bizonyos összegnek megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére, a biztosított, illetőleg a másik szerződő fél pedig díj fizetésére kötelezi magát. A biztosítási esemény lehet különösen a szerződésben megállapított károsító esemény, halál bekövetkezése, meghatározott életkor elérése, testi sérülést, rokkantságot vagy halált okozó baleset egyaránt. Mint látható életünkre, vagyontárgyainkra, megszerzett javainkra is köthetünk biztosítást. Megtakarításaink szempontjából az életbiztosítás bír kiemelkedő jelentőséggel, ugyanis egyes formái a hagyományos biztosítás keretein túlmutatva, mint megtakarítási formák is funkcionálnak.

<b>Biztosítási forma</b>	<b>Fontosabb szabályok</b>
<b>vagyonbiztosítás</b>	Vagyonbiztosítási szerződést csak az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában érdekelt, vagy aki a szerződést érdekelt személy javára köti meg. A biztosítási összeg nem haladhatja meg a biztosított vagyontárgy valóságos értékét. A vagyontárgy valóságos értékét meghaladó részében a biztosítási összegre vonatkozó megállapodás semmis, s a díjat megfelelően le kell szállítani.
<b>felelősségbiztosítás</b>	Felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős. A biztosított a károsulttal szemben a biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása sem mentesíti. A szándékos károkozás, továbbá a súlyos gondatlanságnak a szerződésben megállapított eseteiben azonban követelheti a biztosítottól a kifizetett biztosítási összeg megtérítését, kivéve ha a biztosított bizonyítja, hogy a károkozó magatartás nem volt jogellenes.
<b>életbiztosítás</b>	Életbiztosítási szerződésben kedvezményezett lehet a szerződésben megnevezett személy, a bemutatóra szóló kötvény birtokosa, a biztosított örököse, ha a kedvezményezettet a szerződésben nem jelölték meg, és bemutatóra szóló kötvényt sem állítottak ki. Az életbiztosítási szerződés megkötéséhez és módosításához - ha a szerződést nem ő köti meg - a biztosított írásbeli hozzájárulása szükséges.
<b>balesetbiztosítás</b>	A biztosítási összeg nem esik korlátozás alá, és a biztosító a kárért felelős személlyel szemben igényt nem támaszthat. Részben az életbiztosítás, részben pedig a vagyonbiztosítás szabályai vonatkoznak rá.

Fontos kiemelni, hogy a biztosított a szerződéskötéskor köteles a biztosítás elvállalása szempontjából lényeges minden olyan körülményt a biztosítóval közölni, amelyeket ismert vagy ismernie kellett. Ha a biztosító csak a szerződéskötés után sze-

rez tudomást a szerződést érintő lényeges körülményekről, akkor tizenöt napon belül írásban javaslatot tehet a szerződés módosítására, illetőleg ha a kockázatot a szabályzat értelmében nem vállalhatja, akkor pedig a szerződést harminc napra írásban felmondhatja.

Ahogy az már említettük a biztosítások egyes formái manapság megtakarításként is funkcionálhatnak. Tipikusan ilyenek lehetnek az életbiztosítások egyes formái. Erre való tekintettel érdemes az életbiztosításokra vonatkozó szabályokat kicsit részletesebben is áttekinteni.

Mindenek előtt különbséget kell tenni az életbiztosítások alapvető formái között, a haláleseti és az eléricsi biztosítások között. A kettő sajátos kombinációi újabb csoportot alkotnak, így a vegyes biztosítások és az ún. járadékbiztosítások konstrukcióit.

A haláleseti biztosítások esetében a biztosító akkor fizeti ki a biztosítási összeget a kedvezményezett részére, ha a biztosított a biztosítás időtartamában meghal. Ha a biztosítási időtartam lejár a biztosított halála nélkül, akkor a biztosítás kifizetés nélkül megszűnik. A biztosítási díj fizetése ebben az esetben nem mint személyes megtakarítás jelentkezik, hanem az a célja, hogy a kedvezményezettjeinek a biztosított halála esetére anyagi segítséget nyújtson. A halál eseti életbiztosítások egy speciális fajtája az ún. „whole life” biztosítás, amikor is a biztosítás időtartama a biztosított egész élete. Ebben az esetben a halál ténye mindig biztosítási összeg kifizetését eredményezi.

Az eléricsi biztosítás a haláleseti biztosításhoz képest pont fordított logika szerint működik. Ekkor a biztosító abban az esetben fizet, ha a szerződésben meghatározott biztosítási tartam után is életben van a biztosított. Amennyiben a biztosított a biztosítás tartama előtt meghal, akkor a biztosítás megszűnik. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy ez a konstrukció tiszta formájában nem jellemző.

A haláleseti és az elérési biztosítás kombinációja a leggyakoribb életbiztosítási forma, ez az ún. vegyes biztosítás. Vegyes biztosítás esetében a biztosítási esemény a biztosított életben léte a biztosítás lejártakor, vagy éppenséggel a halála a biztosítás tartama alatt. A konstrukció tehát kettős szellemiségű, ugyanis egyrészt a szeretteinkről való gondoskodást teszi lehetővé idő előtti halálunk esetére, míg a másik eleme egyfajta öngondoskodást tesz lehetővé életünk későbbi szakaszára, amennyiben megélnénk a célzott idősebb kort. Mindazonáltal az elérési biztosítás konstrukciója jelen esetben mintegy megtakarításként is felfogható, hiszen a jelenlegi fogyasztásunkról és pénzünkről lemondunk a jövőbeli pénzünk érdekében. Kiváltképp igaz ez a díjként befizetett pénzösszeg befektetésének lehetősége tükrében. A biztosító a díj egy részét ugyanis költségként elszámolja, ugyanakkor a költségek levonása után megmaradó díjrész részben a haláleseti kifizetésekre szolgál, nagyobb részben pedig az ún. életbiztosítási díjtartalékba kerül és befektetések alapja lesz, amelyek eredményei a lejáratkori kifizetésekből testesülnek meg. Technikailag ez az egész úgy valósul meg, hogy a biztosító megjelöl a szerződéskötéskor egy olyan hozamot, amelyet mindenképpen garantál. Ezt a hozamot akkor is biztosítania kell, ha egyébként a befektetései nem hoztak ekkora várt eredményt. Fontos, hogy a biztosítás akkor is kifizetéssel zárul, ha az esedékes biztosítási díjakat nem tudjuk már fizetni. Ilyenkor két lehetőség állhat fenn, az egyik a visszavásárlás, a másik az ún. díjmentes leszállítás. Visszavásárlás esetén a biztosító a szabályzatban meghatározott, általában alacsony összeget kifizeti és a biztosítás a kifizetéssel megszűnik. Díjmentes leszállításkor pedig csökkentett biztosítási összeg mellett a biztosítási időtartam változatlan marad.



Sajátos szerződési konstrukció az ún. unit-linked (azaz befektetési egységhez kötött) biztosítás. Ebben az esetben magunk határozhatjuk meg, hogy az életbiztosítási díjtartalékot milyen természetű befektetésben (eszközalapban) helyezze a biztosító. A unit-linked biztosításoknak többféle költségtényezőjével kell már jó előre számolnunk. Mindenek előtt számoljunk azzal, hogy a díjbefizetések egy része költségek fedezetéül szolgál, illetve mivel alapvetően azért életbiztosításról van szó, így a biztosítási kockázati díj is levonásra kerül és csak a fennmaradó életbiztosítási díjtartalék kerülhet befektetésre. Unit-linked biztosítás esetén a díjfizetés során egy eszközalapból vásárolunk befektetési egységet (tehát nem konkrét termékek vásárlására adunk megbízást) egy eladási árfolyamon, míg a biztosító kifizetését vételi árfolyamon teljesíti, amely nyilvánvalóan egyfajta árfolyamveszteséget eredményez számunkra. Fontos szem előtt tartani továbbá, hogy ugyancsak költségekkel járhat az egyes alapok közötti váltás. A legnagyobb kockázati elemet mégis az jelentheti, hogy hozamgarancia nélkül akár csökkenés is bekövetkezhet a befektetett pénzösszegben, hiszen a hozam eltérően a kamat természetétől, negatív is lehet. A megtakarítási jelleg pedig abból következik, hogy ha a biztosított a biztosítási tartam lejártakor életben van, a biztosító kifizeti a befektetési egységeket vételi árfolyamon. A biztosítás időtartama alatt pedig a biztosító a biztosítási esemény bekövetkeztekor biztosítási összeget, vagy a befektetési egységek vételi árfolyamon számított értékét fizeti meg.

<b>Szempont</b>	<b>Vegyes biztosítás</b>	<b>Unit-linked biztosítás</b>
<b>Likviditás</b>	Nem likvid, pénzünkhöz nehezebben juthatunk hozzá, így érdemes gondosan mérlegelni azt, hogy ezen forma mellett döntünk-e.	A megtakarítás kevésbé likvid, így érdemes alaposan mérlegelnünk azt, hogy pénzünkre nem lesz-e szükségünk a közeli jövőben.
<b>Kockázat</b>	A kockázat szintje általában alacsony, biztos lehetőséget jelenthet.	A megtakarítás kockázata közepes szintű, így megtakarítási döntéseink során már gondosabban kell mérlegelnünk.
<b>Futamidő</b>	A futamideje hosszú, így pénzünkhöz csak hosszabb időtartam elteltével férhetünk hozzá, vagy ezt megelőzően nem érdemes.	A megtakarítási forma futamideje hosszú, így pénzünkhöz csak hosszabb időtartam elteltével férhetünk hozzá, vagy ezt megelőzően nem érdemes.
<b>Hozam</b>	Nem kifejezetten megtakarítási jellegű.	Általában az infláció mértékét meghaladó hozam várható a megtakarítástól.
<b>Költségek</b>	A járulékos költségek rendszere általában átlátható, de így is gondos tájékozódást igényel.	A megtakarítási forma költségtényezői összetettek lehetnek, alapos körültekintés szükséges a várható járulékos költségek felmérése során.

A haláleseti életbiztosítás számos esetben hitelfedezeti életbiztosítás formájában jelenik meg. A hitelfedezeti életbiztosítások megkötésére hitel felvételekor kerül sor, azért, hogy az adós halála esetén az örökösök ne kerülhessenek nem várt kellemetlen helyzetbe (ilyen esetekben a bank követelését a kifizetésre kerülő biztosítási összegből elégítheti ki).

Az ún. felosztó-kiróví társadalombiztosítási rendszerben az aktív dolgozók munkabéréből levonásra kerülő munkavállalói nyugdíjárulék közvetlenül kifizetésre kerül a társadalombiztosítás által nyugdíj formájában. Ez a megoldás nem a megtakarításokról, hanem a kiadások gyors fedezéséről szól. Ettől eltérő megoldás a tőkefedezeti nyugdíjrendszer, amelyben a megtakarítások halmozása biztosít fedezetet nyugdíjas éveinkre, azaz mintegy saját gazdái vagyunk nyugdíjas éveinknek.


A hagyományos nyugdíjrendszer mellett immáron hazánkban is működnek a magánnyugdíjpénztárak, amelyek a tőkefedezeti rendszer érvényesülését biztosítja. Pályakezdőknek jelenleg kötelező a magánnyugdíjpénztári tagság (egyébként pedig választható lehetőség). A tagságra kötelezett pályakezdő, valamint a magánnyugdíjpénztárhoz önkéntes döntéssel csatlakozó a biztosítottá, illetőleg pénztártaggá válásától számított 15 napon belül köteles bejelenteni foglalkoztatójának az általa választott magánnyugdíjpénztár megnevezését, címét, bankszámlájának számát. A pénztártag csak egyetlen magánnyugdíjpénztár tagja lehet (ellenben az önkéntes nyugdíjpénztárakkal). A pénztártag köteles tagdíjat fizetni és tagsági jogviszonyát fenntartani.

Tagdíjbefizetéseinket három helyre osztja mind a magánnyugdíjpénztár, mind az önkéntes nyugdíjpénztár. A fedezeti tartalékra, működési tartalékra és likviditási tartalékra. A nyugdíj-szolgáltatást a fedezeti tartalékra jutó befizetésekből teljesíti a magánnyugdíjpénztár, míg a többi rész a működési és likviditási tartalékokban a működési költségek fedezetéül, illetve általános tartalékként szolgálnak.

Az állami nyugdíjrendszer és a magánnyugdíjpénztárak mellett a nyugdíjas évekre készülve sokan önkéntes nyugdíjpénztárakba

is belépnek, vagy egyébként nyugdíjbiztosítást kötnek. Önkéntes nyugdíjpénztár tagja lehet az a 16. életévét betöltött személy, aki az alapszabály rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek ismeri el és tagdíjfizetést vállal. A tagsági viszony, a tagdíjfizetési kötelezettség és a várakozási idő a pénztárhoz benyújtott belépési nyilatkozatnak a pénztár általi elfogadásával kezdődik.

Mint látható tehát a magyar nyugdíjrendszer több pilléren nyugszik jelenleg, amelyben több olyan elem is van, ahol a döntés a kezünkben van, hogy megtakarításaink miként befolyásolják majd nyugdíjas éveinket.



A nyugdíjba vonuló magánnyugdíj-pénztári tag legalább két helyről kap nyugdíjat (köszönhetően az ún. vegyes finanszírozású nyugdíjrendszernek). A kifizetés egy része a társadalombiztosítás, másik része a magánnyugdíj-pénztári megtakarításaink terhére történik. Éppen ezért kerül megosztásra a bruttó munkabérünk terhére befizetésre kerülő munkavállalói járulék is oly módon, hogy 8%-a magánnyugdíjpénztárba kerül tagdíjként, míg 1,5%-a Nyugdíjbiztosítási Alapba kerül átutalásra (ezen felül természetesen a munkáltató is fizet a bérünk után nyugdíjjárulékot). Fontos ugyanakkor tudni, hogy a kifizetések feltétele függetlenül attól, hogy magánnyugdíjpénztárról vagy önkéntes nyugdíjpénztárról van-e szó, a nyugdíjkorhatár elérése. Az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében azonban fontos tudni, hogy az önkéntes nyugdíjpénztárak minimum 10 éves tagsági viszonyt követően teljesíthetnek kifizetést (ez az ún. várakozási idő). A magánnyugdíj keretében a biztosított, illetőleg a kedvezményezett nyugdíjjáradékra, vagy egyösszegű kifizetésre jogosult.

Szempont	Klasszikus portfólió	Kiegyensúlyozott portfólió	Növekedési portfólió
<b>Likviditás</b>	A megtakarítás nem likvid, pénzünkhöz nehezebben juthatunk hozzá, így érdemes gondosan mérlegelni azt, hogy ezen megtakarítási forma mellett döntünk-e.		
<b>Kockázat</b>	A megtakarítási formában rejlő kockázat szintje általában alacsony, biztos megtakarítási lehetőséget jelenthet.	A megtakarítás kockázata közepes szintű, így megtakarítási döntéseink során már gondosabban kell mérlegelnünk.	A megtakarítási formában rejlő kockázat magas lehet, abban az esetben válasszunk, ha megtakarításaink esetleges elvesztése sem jelenthet problémát.
<b>Futamidő</b>	Pénzünkhöz csak hosszabb időtartam elteltével férhetünk hozzá.		
<b>Hozam</b>	Alacsony hozam a megtakarítás eredménye, így nagyobb összegű jövőbeli értéket ezen megtakarításoktól ne várjunk.	Általában az infláció mértékét meghaladó hozam várható a megtakarítástól.	A megtakarítási formától várható kamat (hozam) rendkívül magas is lehet.
<b>Költségek</b>	A megtakarítási formával járó költségek rendszere általában átlátható, de így is gondos tájékozódást igényel.		

## Jogorvoslati lehetőségek panasz esetén

13.

### 13.1. Hatósági eljárás vagy polgári per?

Egyáltalán nem mindegy, hogy a panaszos első lépésként hova fordul, milyen utat jár végig egy vitás helyzet rendezése során. Pénzügyi fogyasztói jogvitánk esetében azonnal fordulhatunk bírósághoz, de nem minden esetben ez a legcélravezetőbb út. Érdemes fogyasztóként megismerni azokat a fórumokat

is, melyek alternatív vitarendezési lehetőséget biztosítanak. A szerződéses jogviszonyok rendezésétől pedig teljes egészében el kell különítenünk a panaszok rendezésének hatósági jogalkalmazó útját. A hatóságok, felügyeleti szervek a fogyasztó egyedi, szerződéses jogvitájában nem léphetnek fel, kötelező erejű döntést a fogyasztó és a pénzügyi vállalkozás viszonyában nem hozhatnak. Konkrétabban fogalmazva nem mondhatják meg adott szervezetnek, hogy a fogyasztónak adjon igazat, hogy a fogyasztó szerződéses követelését ismerje el jogosnak. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy egyáltalán nem léphetnek fel jogsértés esetén, csak éppen teljesen más jogalapon. A hatósági/felügyeleti jogköröket a pénzügyi szolgáltatások vonatkozásában alapvetően a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (röviden: PSZÁF) gyakorolja, de például bizonyos ügyekben eljár a Gazdasági Versenyhivatal is.

### **13.2. Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete**

A PSZÁF alapvető feladata a pénzpiac biztonságos, zavartalan működésének biztosítása, az ügyfelek védelme, fogyasztók tájékoztatása és tanácsadás.

A Felügyelet hatásköre és vizsgálódási jogosultsága kiterjed minden általa felügyelt pénzügyi szervezet tevékenységére (biztosítás-, pénztár-, bank-, tőzsde piac), többek között az alábbi jogszabályok alapján:

- az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény
- a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény
- a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény
- a lakástakarékpénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény

- a jelzálog-hitelintézettről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény
- a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény
- a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény
- a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény
- a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény
- az elektronikus pénzt kibocsátó szakosított hitelintézettről szóló 2004. évi XXXV. törvény
- a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről szóló 2005. évi XXV. törvény
- a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló 2007. évi CXVII. törvény
- a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény
- a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény
- a viszontbiztosítókról szóló 2007. évi CLIX. törvény
- a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény

A PSZÁF ellenőrzi ezen jogszabályok szerinti tevékenységekkel összefüggésben nyújtott szolgáltatások igénybevevőivel, mint fogyasztókkal szemben tanúsítandó magatartásra vonatkozó kötelezettséget megállapító, a felsorolt törvényekben vagy az azok végrehajtására kiadott jogszabályban előírt rendelkezések betartását, és eljár e rendelkezések megsértése esetén.

Külön ki kell emelni, hogy az előzőekben megjelölt jogszabályok szerinti pénzügyi szolgáltatások vonatkozásában tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat esetén a PSZÁF jogosult eljárni.

Mindemellett a PSZÁF eljár a gazdasági reklámtevékenységre, továbbá a tiltott szponzorálásra vonatkozó rendelkezések megsértése esetén az általa felügyelt tevékenység reklámja és az erre vonatkozó magatartási kódex tekintetében.

Végezetül külön említést érdemel, hogy a PSZÁF eljár az általa felügyelt szolgáltatók tekintetében az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások vonatkozásában az adatbeviteli hibák javítására és a visszaigazolási kötelezettség teljesítésére vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése esetén is.

A PSZÁF a szerződések megkötésével és teljesítésével kapcsolatos egyedi jogvitákba nem avatkozhat be, feladata a pénzügyi biztonságos működésének biztosítása és az ügyfelek védelme érdekében minden tájékoztatás és tanácsadás megadása. Éppen ezért szerződésekkel kapcsolatos fogyasztói jogviták esetén forduljunk békéltető testülethez, vagy bírósághoz.

A korábbi szabályozás alapján a PSZÁF konkrét fogyasztói panaszokkal kapcsolatos tevőleges eljárási jogosultsága kizárólag oly módon valósult meg, hogy a PSZÁF az írásos fogyasztói bejelentést tizenöt napon belül megvizsgálta, majd az érintett pénzügyi szervezetnek észrevételezésre és kivizsgálásra továbbította, a pénzügyi szervezet pedig a bejelentés kivizsgálásának eredményét tartalmazó észrevételeit harminc napon belül megküldte. A PSZÁF 2009. szeptember 1-től a pénzügyi piacon fogyasztóvédelmi hatóságként működött, viszont az erre vonatkozó kormányrendelet hatályon kívül helyezték. Immáron a PSZÁF fogyasztóvédelmi eljárási szabályait a 2007. évi CXXXV. törvény rögzíti.



### 13.3. Békéltető testületek

A Békéltető Testületek hazánkban 1999. elején alakultak, melynek alapvető célja az volt, hogy egy olyan gyors, független szakmai és olcsó vitarendezési lehetőséget adjanak a fogyasztók számára, mellyel elkerülhetik a bírósági eljárások útvesztőit, igényeiket azonban hatásosan tudják érvényesíteni. A békéltető testületek alapvető intézményi és eljárási szabályairól a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény rendelkezik.

Fontos hangsúlyozni, hogy a békéltető testület a területi gazdasági kamarák mellett működik, de eljárásában független testület, tagjait egyenlő arányban a gazdasági kamarák, másrészt a fogyasztói érdekek képviselőit ellátó társadalmi szervezetek delegálják, döntéseiben nem befolyásolható egyéb szervezetek által. Ezzel a követelménnyel biztosított, hogy az adott ügyben eljáró testületi tagok az ügyet pártatlanul, részrehajlás nélkül döntsék el.

Hazánk Európai Unióhoz történő csatlakozásával már nem kérdéses, hogy a tőke is szabadon áramolhat, azaz elméletileg az EU határain belül bárki bárhova viheti pénzét különösebb nehézségek nélkül. Így az sem ritka, hogy egy-egy magyar állampolgár kapcsolatba kerülhet külföldi pénzügyi szervezetekkel és mint ilyennel kapcsolatosan jogvitája is keletkezhet. Azt ilyen esetben is tudni kell, hogy külföldön is vannak alternatív vitarendező fórumok. Ezen szervezetek, segítők fellelésében nyújthat nagy segítséget a FIN-NET. E szervezet egy ernyőszervezet, azon nem bírói vitarendező fórumokat tömöríti, melyek az EU-tagállamokban, Izlandon és Norvégiában lelehetők fel. Így ha egy másik tagállamban lévő pénzügyi szervezettel adódik vitánk, a FIN-NET segíthet megtalálni azt a nemzeti fórumot, mely a békéltető testülethez hasonlóan gyorsan, formátlanabban rendezzi a vitát, mint egy esetleges polgári

peres eljárás. A Magyar Köztársaság is biztosítja az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államok pénzügyi vitarendezési hálózatában való részvétellel összefüggő békéltető testületi feladatok ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet. Pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel összefüggő határon átnyúló fogyasztói jogvita esetén hazánkban egyébként az eljárásra kizárólag a fővárosi kereskedelmi és iparkamara mellett működő békéltető testület illetékes.

A békéltető testületi eljárás célja egyébként, hogy a fogyasztók és a vállalkozások között felmerült vitás ügyeket a felek között egyezséggel zárja le. Ha nem jön létre egyezés, akkor a Békéltető Testület a határozatával dönti el az ügyet, amelynél figyelemmel kell lennie a fogyasztói jogok gyors, hatékony és egyszerű érvényesítésére.

A testület másik jellemzője az alternatív eljárás, ami ebben az esetben azt jelenti, hogy háromtagú tanács eljárása esetén a felek maguk választják ki a testület tagjai közül azt a személyt, aki az ügyüket képviseli. Ez komoly bizalmat alapozhat meg az eljáró tanáccsal szemben.

Ha a bepanaszolt vállalkozás az eljárás során arról nyilatkozik, hogy a tanács döntését kötelezőképpen fogadja el, a törvény szóhasználatával élve aláveti magát, akkor a tanács minden esetben kötelező határozatot hoz, melynek érvényét tekintve azonos egy bírósági határozatával és nem teljesítés esetén végrehajtási záradékkal lehet ellátni.

Ha az eljárás célja maradéktalanul teljesül, és egyezés születik a felek között akkor az egyezés formájában egy kötelező érvényű határozatba foglalják, melyhez fűződő joghatások megegyeznek az alávetés során említettekkel.

A tanács kötelező határozatának, illetve a határozattal jóváhagyott egyezségnek a végrehajtását - abban az esetben, ha a vállalkozás nem tesz eleget a határozatban foglaltaknak - a bíróságtól kérheti a fogyasztó.

Ha a panasszal érintett vállalkozás az eljárás kezdetekor úgy nyilatkozott, hogy a tanács döntését kötelezésként nem fogadja el, vagy az eljárásban nem vesz részt, úgy az eljáró tanács a rendelkezésre álló dokumentumok és bizonyítékok mérlegelése alapján ajánló határozatot hozhat.

Ajánlás jellegű határozat esetében a vállalkozás nem köteles eleget tenni a határozatban foglaltaknak. Ilyen esetekben a fogyasztónak írásban értesíteni kell a testületet, ha a határozatban foglaltakat a vállalkozás nem hajtja végre. Abban az esetben, ha a vállalkozás a tanács ajánlásának nem tesz eleget, a testület - a fogyasztó nevének megjelölése nélkül - jogosult a jogvita tartalmának rövid leírását és az eljárás eredményét nyilvánosságra hozni.

Ha az ügy megítélése érdemben nem lehetséges, vagy a panaszos igénye megalapozatlan a tanács megszünteti az eljárást.

Fontos kiemelni, hogy a tanács határozata nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse. Tehát a bírói út igénybe vételére a békéltető testületi eljárás lefolytatását követően is van lehetőség.

### **13.4. Polgári peres eljárás**

Első fokon a helyi bíróságok járnak el, fellebbezés útján kerül az ügy a megyei bírósághoz, amely első és másodfokon is eljárhat bizonyos ügyekben. Az ítéletátlak minden esetben másodfokon járnak el. Az ügyek az ítéletátlától a Legfelsőbb Bírósághoz

kerülhetnek, amely fellebbviteli bíróságként, rendkívüli perorvoslatok esetén, illetve jogegységi eljárásban jár el.

A helyi bíróságok hatáskörébe tartoznak mindazon perek, amelyeknek elbírálását törvény nem utalja megyei, vagy munkaügyi bíróság hatáskörébe.

A bírósági szervezet felépítése tekintetében az illetékességi terület általában a közigazgatási területi beosztáshoz igazodik. Az illetékességet általában az alperes lakóhelyéhez vagy vállalkozás esetében annak a székhelyéhez igazodik, kivéve amelyekre más bíróság kizárólagossága megállapításra került. Az illetékesség vonatkozásában alapvető szabály, hogy a bíróság hivatalból vizsgálja, és az illetékesség hiányát hivatalból veszi figyelembe. A bíróság illetékességének a megállapításánál a keresetlevél beadásának időpontja az irányadó.

A polgári peres eljárás keresetlevéllel indul meg a bíróság előtt. A keresetlevél alapján meginduló eljárásban a tárgyalást az elnök vezeti, aki a tárgyalás rendjének fenntartásáról, méltóságának megőrzéséről is gondoskodik.

A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el. A bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket valónak fogadja el, ugyanígy az általa hivatalos tudomású tényeket is. A per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el. A bíróság bizonyítást hivatalból csak akkor rendel el, ha azt törvény külön megengedi. Bizonyítási eszköz a tanúvallomás, amelynek esetében a fél amely állítását tanúvallomással kívánja állítását alátámasztani, meg kell jelölni a bizonyítani kívánt tényeket és be kell jelenteni a tanúk nevét és idézhető címüket. Bizonyítási eszköz a szakértők igénybevétele is, amikor tény vagy különleges körülmény meg-

állapításához, megítéléséhez, olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki. További bizonyítási eszköz a szemle, ha a lényeges körülmény megállapításhoz, felderítéséhez személy, tárgy, tény vagy helyszín közvetlen megvizsgálása, megfigyelése szükséges. Bizonyítási eszköz még az okiratok, amelyeket a bíróságon be kell mutatni. A bizonyítási eljárást a perbíróság a tárgyaláson folytatja le, de ha ez aránytalanul nagy nehézséggel járna a bíróságnak akkor, megkeresi azt a helyi bíróságot, amelynek területén a bizonyítás a legcélszerűbb.

A bíróság a per érdemében ítélettel határoz, minden más kérdésben, amely a per során felmerül végzéssel határoz. Az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A határozatban megállapított kötelezettségek teljesítésére rendszerint tizenöt napos határidő kell szabni.

Az elsőfokú bíróság határozata ellen fellebbezésnek van helye. Fellebbezéssel élhet a fél, a beavatkozó, végül az akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a rendelkezés reá vonatkozó része ellen. A fellebbezés megtételére a határozat közzétételétől számított tizenöt napon belül lehetséges, az elsőfokú bíróságnál kell benyújtani. A fellebbezésben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a fellebbezés irányul. Ha a fellebbezés elkésett, vagy olyan határozat ellen irányul, amely ellen a fellebbező nem élhet fellebbezéssel, továbbá a fél a fellebbezést felhívás ellenére sem, vagy hiányosan adja be, a fellebbezést az elsőfokú bíróság hivatalból elutasítja. Ha a fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő valamennyi féllel szemben lejár, illetve ha a fellebbezést valamennyi fél hiánytalanul benyújtotta az elsőfokú bíróság azt a per összes irataival együtt legkésőbb nyolc napon belül a másodfokú bírósághoz terjeszti fel.

**Felhasznált forrás(ok):**

Dr. Joó Imre: Megtakarítás és pénzügyek (Megtakarítási Iskola az Interneten, 2009.,

[http://www.megtakaritasiiskola.hu/megtakaritas\\_es\\_penzugyek/](http://www.megtakaritasiiskola.hu/megtakaritas_es_penzugyek/))

**Ajánlott internetes oldalak:**

Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete:

<http://www.fogyasztovedok.hu>

Megtakarítási Iskola az Interneten:

<http://www.megtakaritasiiskola.hu>

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete:

<http://www.pszaf.hu>

## Fogalomtár

**Adósminősítés:** A bank a hitelért hozzá forduló ügyfeléről egy értékelést készít. Ennek keretében feltárja a pénzkihelyezés kockázatát, megvizsgálja a leendő adós fizetőképességét és készségét. A bank részben erre a dokumentumra alapozza hitelkérelemről szóló döntését.

**ATM:** Bankautomata, amely kártya használatával készpénz felvételére/befizetésre, számlaegyenleg lekérdezésére alkalmas.

**Baleset:** A biztosított akaratán kívül, hirtelen fellépő külső ok, amely vagyoni károsodást, személysérülést, betegséget, munkaképtelenséget, rokkantságot vagy halált okoz.

**Bankfiók:** Egy bank ügyfelek fogadására és kiszolgálására létrehozott üzlethelyisége, amely körzetében bizonyos fokú (általában nem túl nagy) önállóságot élvez a betétgyűjtésben, illetve kisebb hitelek nyújtásában.

**Befektetési kockázat:** A befektetések esetleges értékcsökkenéséből, illetve azok vészhelyzetben való költséges értékesítéséből eredő kockázata.

**Belföldi, külföldi:** Akit/amit a devizajogszabályok devizabelföldinek, illetve devizakülföldinek minősítenek.

**Betéti kártya:** A számlán lévő pénzeszköz erejéig pénzfelvételre, vásárlásra használható kártya.

**Biztosítási bróker:** Biztosításközvetítő, aki a szerződő segítségére van a megfelelő biztosítási típus kiválasztásánál, segíti a szerződés létrejöttét és fennmaradását.

**Biztosítási időszak:** A szerződésben megjelölt időszak, amelyre a biztosítási díj vonatkozik.

**Biztosítási kötvény:** Az ajánlat elfogadását és a szerződés létrejöttét igazoló okirat. Nem minősül értékpapírnak, elvesztés vagy megsemmisülés esetén másolattal pótolható.

**Biztosítási módozat:** Meghatározott biztosítási kockázatokra kidolgozott feltétel- és teljesítési rendszer.

**Biztosítási tartam:** A biztosítási szerződés életbelépésétől a biztosítás lejáratáig terjedő időszak.

**Biztosítási ág:** A biztosítások kockázati ismérvek alapján elhatárolt két fő csoportja: nem-élet- vagy az élet - biztosítási ágak.

**Biztosítási ágazat:** A biztosítások biztosítási ágon belüli azonos, illetve egymáshoz hasonló kockázatok alapján elhatárolt csoportja.

**Biztosítási összeg:** A biztosítási szerződésben meghatározott érték, melyet a biztosító a biztosítási esemény bekövetkeztekor maximálisan kifizethet.

**Biztosíték:** A bankok a hitel visszafizetésének biztosítékaként rendszerint valamilyen biztosítékot szoktak kérni a hitelfelvevőtől. Nemfizetés esetén a bank ebből elégíti ki az ügyféllel szembeni követelését. A biztosítékok (fedezetek) legfontosabb típusai: kezesség, zálog, engedményezés, óvadék, opció

**Bázispozíció:** Egy bank elkövetkező időszakra, - általában egy illetve három hónapra -, várt hipotetikus (kötendő üzleteket nem figyelembe vevő) készpénzigénye, illetve többlete. A bázispozíció és a várhatóan kötendő üzletek pénzáramlása határozza meg a bank likviditási igényét.



**Csoportos átutalás/beszedés:** Rendszeres, ismétlődő jellegű, kisebb összegű átutalások/beszédések köteget, elektronikus feldolgozása (Ilyen lehet pl. a bérfizetés vagy közüzemi szolgáltatók díjbeszedése)

**Devizakockázat:** A bank nyitott devizapozícióiból eredő kockázata, melynek forrása a devizaárfolyam volatilitása.

**Díjfizetés:** Díjak szerződésben vállalt megfizetése. A fizetés gyakorisága általában: éves, féléves, negyedéves, ill. a fizetés módja lehet: átutalás, készpénzátutalási megbízás („sárga csekk”), beszedési megbízás.

**Együttbiztosítás:** Díj ellenében szerződésben előre meghatározott biztosítási kockázatokkal összefüggő kár bekövetkezése vagy megadott feltétel elérése esetére több biztosító által közösen, írásban előre rögzített arányok mellett teljesítendő szolgáltatások nyújtása és a kötelezettségvállalás mértékének megfelelő tartalékok biztosítónként elkülönített képzése és kezelése.

**Előtörlesztési díj:** A bankok a hitelezési gyakorlatukban a szerződéstől eltérő időpontban történő hiteltörlesztés esetén díjat számíthatnak fel.

**Eszközminőség:** Egy bank eszközeinek kockázatosságát mérő kategória. Kedvezőtlenül befolyásolják a kétes kintlévőségek, túlzottan nagy hitelek, és az egyéb okból nagy kockázatot hordozó eszközök.

**Faktorálás:** Követelés (szerződés szerint járó bevétel) harmadik fél által történő megvásárlására vonatkozó ügylet.

**Fedezetigazolás:** A fedezet meglétét igazoló dokumentum. Leggyakrabban a bankszámla pillanatnyi egyenlegéről, bizonyos céllal zárolt összegről szóló banki nyilatkozat.

**Futamidő:** Valamely szerződés kezdőnapjától a lejáratáig terjedő időszak.

**Hirdetmény:** Üzleti helyiségeiben kifüggesztett tájékoztató, mely például a szerződéses feltételek ismertetésére szolgál.

**Hitelbírálati díj:** A hitelkérelem elbírálásáért fizetett díj.

**Hitelkockázat:** Egy banknak az általa hitelezett vállalat vagy egyén bizonytalan jövőbeli fizetőképességéből eredő kockázata, amely legrosszabb esetben a hitel és a kamatok összegének teljes elvesztését is jelentheti. A bank a kockázat feltárása érdekében rendszeresen minősíti az adósait és a kihelyezett hiteleit.

**Home/electronic banking:** Számítógépen keresztül történő banki (elsősorban számlavezetési) szolgáltatások.

**Hozam:** Százalékos formában megadott éves mutatószám, amely azt mutatja meg, hogy milyen arányban gyarapszik a befektetett pénzünk a lejáratig.

**Hozamgarancia:** Bizonyos befektetési termékeknél a vállalkozás által vállalt/garantált minimum hozam.

**Jegybank:** Központi bank. Kettős bankrendszerű gazdaságokban a bankok bankja. Feladata többek között a bankrendszer irányítása, rendelkezik a pénzkibocsátás jogával, devizahatósági jogkörökkel. Magyarországon a Magyar Nemzeti Bank a jegybank.

**Kamatfelár:** Az alapkamaton felül fizetendő többletkamat. A bank az adott ügylet kockázata alapján magasabb kamatot vár el.

**Kezelési költség:** Az adott ügymenet (pl. hitelfolyósítás) költségeivel kapcsolatban felszámított költség.

**Kezesség:** A kezesség a különböző hitelfelvetelekhez kapcsolódóan a hitel visszafizetésének biztosítékaként jöhet jóba. Az adós helyett nemfizetés esetén a kezes felel, ő tartozik fizetni. Az egyszerű kezesség esetén előbb az adóson kell behajtani a tartozást, s ha ez sikertelen, akkor lehet a kezestől követelni a fizetést.

**Kondíció:** Az adott termék, szolgáltatás igénybevételének feltételei, díjtételei.

**Kár:** Biztosítási szerződések esetén kár alatt - szerződéstől függően - a biztosított vagyonában, egészségében, testi épségében bekövetkezett negatív változásokat nevezzük.

**Késedelmi kamat:** A késedelmes fizetés esetén futamidő arányosan felszámított kamat.

**Készpénzkímélő:** Olyan szolgáltatás, amely készpénz nélküli fizetésre alkalmas eszközökkel történik, pl. bankkártya, csekk.

**Lakossági üzletág (Retail Banking):** A kereskedelmi bankok lakossággal, illetve kisvállalkozásokkal kapcsolatos tevékenységeinek gyűjtőneve. A klasszikus lakossági szolgáltatások közé tartozik a betétgyűjtés, a pénzforgalmi szolgáltatások és a fogyasztási hitelezés.

**Likviditás:** A bank fizetőképessége. Az is előfordulhat, hogy egy bank bár jövedelmezően helyezi ki hiteleit, nem figyel arra, hogy mindig legyen azonnal felhasználható pénzeszköze (eszközrendszer) arra az esetre, ha betétesei ki szeretnék váltani elhelyezett pénzüket. Nem megfelelő likviditásmenedzsment esetén a bank könnyen csődbe mehet.

**Likviditási kockázat:** A banknak a vele szemben fennálló kötelezettségek nem megfelelő teljesítéséből, illetve az ennek következtében felmerülő többletköltségből eredő kockázata.

**Likviditásmenedzsment:** Egy bank likviditásának minél kisebb költséggel és minél biztonságosabb módon történő fenn-tartására irányuló tevékenységek gyűjtőneve.

**Minimum egyenleg:** Az a minimális összeg, amelynek egy számlán mindig rendelkezésre kell állnia.

**Minimum nyitóegyenleg:** Az a minimális összeg, amelynek egy számlán annak megnyitásakor vagy kapcsolódó szolgáltatás igénybevételekor meg kell lennie

**Méltányosság:** Döntések meghozatalánál figyelembe vehetőek azok körülmények, amelyeket a tényállás tisztázása során - vagy az ügyfél kérelméből – megismertek és amelyeknek figyelmen kívül hagyása nem eredményezne jogszabálysértő döntést.

**Nyitott devizapozíciók:** A bank devizaárfolyam-mozgásoknak kitett eszközeinek összessége.

**Nyugellátások:** Öregségi nyugdíj, rokkantsági nyugdíj, öregségi járadék és munkaképtelenségi járadék - saját jogon; özvegyi nyugdíj, végkielégítés, árvaellátás, szülői nyugdíj és özvegyi járadék - hozzátartozói jogon.

**Önrész:** Hétköznapi értelemben véve ez a „saját erő”. Hitel-felvételkor az igénylő által biztosított pénz. (Pl. nagyobb értékű beruházásnál a bank elvárja a hitelfelvevő hozzájárulását is a cél megalósításához.)

**PIN kód:** Az ügyfél azonosítására szolgáló titkos számkód. Kibocsátására és használatára úgy kerül sor, hogy a titkos jellege megmaradjon. (Pl. kártya tulajdonosának azonosítására szolgál, a bank sem ismeri.)

**Pénzforgalmi szolgáltatás:** Pénzmozgással járó bankszolgáltatások gyűjtőneve.

**Pénzügyi közvetítők:** A pénzügyi szektor szereplői - azaz a megtakarítók és a hitelfelvevők - közötti közvetítést végző pénzügyi intézmények (bankok, biztosítók, befektetési alapok, nyugdíjpénztárak, stb.) elnevezése.

**Refinanszírozás:** Az az ügylet, amelynek keretében egy bank az általa nyújtott hitel finanszírozására egy másik banktól hitelt vesz fel. A másik bank lehet egy nagyobb nemzetközi bank, vagy a jegybank.

**Regressz:** Visszakövetelési jog. Ha a biztosító a más által a biztosítottnak okozott kárt a direkt biztosítás alapján megtérítette, ezt az összeget a károkozótól visszakövetelheti. Visszakövetelési joggal élhet a biztosító a felelősségbiztosítás esetén is, ha biztosítottja szándékosan vagy súlyosan gondatlanul okozta a kárt.

**Specializált bank:** A pénzügyi szolgáltatások egy-egy kiemelt területével - befektetési szolgáltatásokkal, nagyvállalati forrás-gyűjtéssel és hitelezéssel - foglalkozó bank.

**Számlanyitási díj:** A bank által a számla megnyitásáért fizetendő díjtétel.

**Tartam rugalmassága:** Egyes életbiztosítások esetében a biztosítás tartama a szerződés által fedezett idő alatt bizonyos módokon változtatható.

**Társadalombiztosítási ellátások:** Betegségi és anyasági ellátások, nyugellátások, baleseti ellátások.

**Társadalombiztosítási járulék:** Az egészségbiztosítási járulék, továbbá a nyugdíjbiztosítási és egészségbiztosítási járulék.

**Társkártya:** Egy már meglévő kártyaszámlához kapcsolódó további bankkártya.

**Türelmi idő:** A hitel törlesztésekor a tőke visszafizetésére adott haladék. Ez idő alatt csak a kamatot kell fizetni.

**Üzletszabályzat:** A pénzügyi intézmény köteles a részére engedélyezett és általa rendszeresen végzett tevékenységre vonatkozó általános szerződési feltételeit üzletszabályzatba foglalni.

**Vállalati üzletág (Wholesale banking):** A kereskedelmi bankok nagy vállalkozásokkal és egyéb kiemelt ügyfelekkel (pl. más bankokkal, költségvetési szervekkel) kapcsolatos tevékenységeinek gyűjtőneve. A vállalati üzletág meghatározó szolgáltatása a hitelezés, de idetartoznak a vállalati betét-, és értékpapírügyletek is.

**Változásjelentési kötelezettség:** A szerződés tartalmazza azokat a lényeges körülményeket, amelyek megváltozását a biztosítónál írásban be kell jelenteni. Ennek elmulasztása később a biztosító mentesülését eredményezheti.

**Vélelem:** Valóságnak elfogadott előfeltételezés, egyik tényből egy másik tényre következtetés, a szabályozás vagy döntés valószínű tényállásra alapítása, amelyet jogszabály vagy akár a szerződő felek is megállapíthatnak.





A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.







A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting practice.





A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.





A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.





A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are 15 such lines.